Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 48 (13843) | 1975 оной февралиин 26, среда | Сэн 2 мүнгэн.

НЮТАГАЙ СОВЕДҮҮД

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд хадаа нютаг соогоо гүрэнэй засагай орган юм. Тэдэнэр партийна организацинин хүтэлбэри доро хууляар үгтэhэн эрхынгээ хэмжээгээр нютагайнгаа промышленность, хүдөө ажахы, соёл культура хүгжөөхэ, хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангаха, худалдаа наймаа эмхидхэхэ, элүүрые хамгаалха, эрдэм дэлгэрүүлхэ, ёhо журам сахиха болон бусад асуудалнуудые шиидхэжэ байдаг.

Эхэ оронойнгоо коммунизм тээшэ дабшаха тудам Соведүүдэй үүргэ, уялга бүри дээшэлхэ ёhотой. Тиимэhээ манай парти, правительство hүүлэй жэлнүүдтэ энэ асуудалаар хэдэ хэдэн шухала шиидхэбэри, тогтоолнуудые гаргаhан байна. Тэдэниие бэелүүлэн, ажал хүдэлмэреэ гоёор hайжаруулжа байгаа нютагай Соведүүд республикадамнай үсөөн бэшэ.

Зэдын, Кабанскын, Яруунын, Захааминай, Сэлэнгын, Түнхэнэй болон бусад аймагуудай Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдкомууд ажалшадай дунда эмхидхэлэй, ниитэ политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шадамар бэрхээр ябуулжа, үйлэдбэриин аша үрэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, промышленностиин ба хүдөө ажахын продукци ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха болон бусад асуудалнуудые зүбөөр шиидхэдэг болонхой. Тиимэhээ тус аймагууд түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэдэг болонхой.

Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай ажахынууд үнгэрөөшэ жэлдэ гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 101 процент, hү — 112 процент, нооhо — 107 процент, хартаабха — 143 процент, овощ — 105 процент дүүргээ. Энээниие урзанайхитай жэшэхэдэ, гүрэндэ мяха тушаалга 14 процентээр, hү — 16 процентээр, нооhо — 20 процентээр, ондоо — 10 процентээр, овощ — 5 процентээр, хартаабха 1 процентээр дээшэлhэн байха юм. Түрүү аймагта РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа.

Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар Кабанскын аймагай ажахынууд эрхим амжалта туйлажа байнад. 1974 ондо тэдэнэр гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө 101 процент, hү — 112 процент, үндэгэ 107 процент дүүргэжэ, мяха худалдалгаяа урзанданайхиhаа 19 процентээр, hү — 12 процентээр, үндэгэ — 39 процентээр дээшэлүүлжэ, мүрысөөндэ республика соогоо хоёрдохи hуури эзэлжэ гараа hэн.

Ажал хүдэлмэридөө үүсхэл, оролдолго гаргадаг сельсомоной Соведүүд олон. Тэдэнэй дунда социалис мүрысөөндэ илажа гараhан Улаан-Үдын аймагай Хүйтэнэй сомсовет, Хэжэнгын аймагай Хэжэнгын сомсовет, Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй сомсовет болон бусад тоологдоно. Нёдондо Зэдын аймагай Белоозерско сельсоведэй депутадууд залуу хонишодые hургаха, тэдэндэ туhалха талаар hайн үүсхэл гаргаад, харьяата Борьёогойнгоо совхоздо хурьга олоор абалгада ехэ туhа хүргөө hэн. Совхоз 100 эхэ хонин бүриhөө 116,3 хурьга абаа бэлэй. Мухар-Шэбэрэй Хонхолын сельсоведэй худалдаа наймаашад республика соогоо социалис мүрысөө үүсхээд, ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалта туйлаа. Захааминай аймагай Далахайн сомсовет тосхоноо ниитын журам сахиха талаар жэшээтэ болгохо гэhэн уялга абаад, ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна.

Түрэл Буряад оронойнмнай ажалшад түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабари, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргээд, юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй зорилгонуудые бэелүүлжэ эхилэнхэй. Энэ жэл хэхэ, бэелүүлхэ хэрэг, зорилгонуудnай тон ехэ. Партиингаа Центральна Комитедэй 1974 оной декабриин Пленумээр, партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаhан Хандалгаар зоригжоhон республикымнай ажалшад дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаа.

Абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула нютагай Соведүүд ехэ хүдэлмэри ябуулха уялгатай. Нютагай Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдкомууд, саг үргэлжын комиссинууд предприяти, организаци, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай коллективүүдэй абаhан социалис уялгануудаа хэр зэргэ дүүргэжэ байhаар ходо шалгахожо, шалгажа сесси заседанинууд дээрээ хаража, энэ талаар байгаа дутуу дундануудые элирүүлжэ, шухала туhаламжа үзүүлжэ байха зорилготой.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ хараалагдаhан түсэб, уялгануудnай нэн түрүүн ажалшадай үнэн сэхэ, энтузиасотой ажал хүдэлмэриhөө дулдыдаха гээшэ. Тиимэhээ нютагай Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдкомүүд, саг үргэлжын комиссинууд, депутадууд ажалшадай ажал хүдэлмэри, hуудал байдалда ходо анхаралаа табижа, бүхы талаарнь туhалжа байха, хүн зоной материальна болон культурна эрилтэнүүдые хангадаг предприяти, организаци, эмхи зургаануудта шанга эрилтэ табиха шухала.

Мүнөө хүдөө нютагаймнай ажалшад малай үбэлжэлгэ амжалтатай hайнаар үнгэргэхын, түл гарзагүйгөөр абажа түлжүүлхын, гүрэндэ мал ажалай продукци худалдаха түсэб, уялгануудаа болзорhоонь урид дүүргэхын, хабарай тарилгада hайнаар бэлдэжэ, үндэр ургаса абахын түлөө шанга тэмсэл хэжэ байна. Тиимэhээ худалдаа наймаанай, элүүрые хамгаалха, соёл культурын, ажалшадай ажаhуудалай эрилтые хангаха эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд малшадай, механизаторнуудай, илангаяа холын фермэ, отаряа гүүртэнүүдтэ байгаа хүнүүдэй эрилтые бүрин гүйсэд хангахын түлөө хүсэ шадалаа зорюулха ёhотой.

Колхоз, совхозуудай түб тосхонуудhаа холо байгаа малшад, механизаторнууд хэрэгтэй эд бараагаар, эдеэ хоолоор таhалгаряагүйгөөр хангагдажа, кино, концерт, лекци, элидхэл, hонин хөөрэлдөөнүүдые шагнажа байха ёhотой. Тиихэдэ ажалшадай ажаhуудалай эрилтые хангаха эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, эмшэд байд бүри лэ ябажа, тэдэнэй эрилтэ, захяа дүүргэжэ, байха ёhотой.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

Барилгын болзор хороохын, шэнэ барилгануудые бүтээжэ, ашаглалгада түргэнөөр оруулхын, хүдэлжэ байгаа үйлэдбэриин хүсэ hайнаар хэрэглэхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ талаар хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин барилгын эмхинүүдэй, предприятинуудай коллективүүдэй үүсхэл тухай

Барилгын болзор хороохын, шэнэ барилгануудые бүтээжэ, ашаглалгада болзорhоонь урид оруулхын, хүдэлжэ байгаа үйлэдбэриин хүсэ hайнаар хэрэглэхын түлөө, тиигэhэнэй ашаар эрхим шанартай продукци нэмэжэ үйлэдбэрилэн гаргахын түлөө 1975 ондо социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ талаар Украинын ССР-эй, Белоруссиин ССР-эй, Молдавиин ССР-эй, Ивановска, Ленинградска, Московско ба Ростовско областьнуудай хүнгэн, эдеэ хоолой, загаhанай, мяха ба hүнэй промышленностиин, машина бүтээдэг хэдэ хэдэн заводуудай барилгын эмхинүүдэй, предприятинуудай коллективүүдэй үүсхэлые КПСС-эй Центральна Комитет hайшаагаа.

Энэ үүсхэл дэмжэхыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомуудта, обкомуудта дурадхагдаа. Барилгануудые түргэдхэхын, үйлэдбэриин хүсэ ашаглалгада оруулха болзорые хороохын тула доторойнгоо арга нөөсэнүүдые элирүүлэн хэрэглэхэ асуудалнуудта предприятинуудай, барилгануудай коллективүүдэй, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна, профсоюзна ба комсомолой эмхинүүдэй анхарал хандуулха. Мүрысэдэг коллективүүдэй бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха арга боломжо хангаха зорилготойгоор хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай, хүүгэдэй ба медицинскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэри hайжаруулха хэмжээнүүдые абаха, дүршэл шадабаритай кадрнуудаар үйлэдбэриин шухала участогуудые бүридүүлхэдэнь барилгануудта, предприятинуудта туhаламжа үзүүлхэ.

Комсомолой путёвкоор эдир хүбүүд, басагадые хүнгэн промышленностиин гол шухала предприятинуудта, барилгануудта эльгээхын тула ВЛКСМ-эй ЦК-гай, комсомолой нютагай эмхинүүдэй, хэhэн хүдэлмэри hайшаагдаа. Түс hалбариин предприятинуудта хүдэлхэ уряа гаргажа, залуушуулые эдэбхитэйгээр хабаадуулхадань, комсомолой организацинуудта туhалхыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомуудта, обкомуудта дурадхагдаба.

Предприятинуудай барилгын болзор хороохо, шэнэ барилганануудые бүтээжэ, ашаглалгада оруулха хэрэг түргэдхэхэ, хүдэлжэ байгаа үйлэдбэриин хүсэ hайнаар хэрэглэхэ; үйлэдбэриин техническэ туйлалта дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые хараалан бэелүүлхэдэнь эдэнэртэ туhалха; шэнэ түрүү хэрэгсэлнүүдые, материалнуудые, түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэдэнь, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин барилганууд, предприятинууд дээрэ ажалай ба үйлэдбэриин эмхидхэлэй түрүү онол арга үргэнөөр нэбтэрүүлхэдэнь эдэнэртэ туhаламжа үзүүлхэ гэhэн түрүү коллективүүдэй үүсхэлые бүхы талаарнь дэмжэн хүгжөөхыень барилгын болон промышленна министерствэнүүдтэ даалгагдаа.

Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиие түбхын түрүүн бүридүүлхыень, материал, техникээр хангахыень СССР-эй Госпланда, СССР-эй Госснабта, зохихо министерствэнүүдтэ, албан зургаануудта дурадхагдаба.

Баталагдан абтаhан уялгануудай үндэhөөр барилгануудые болзор соонь ашаглалгада оруулхын тула түхеэрэлгэнүүдые бүтээжэ эльгээлгын хэрэгтэ саг үргэлжын хиналта тогтоохыень хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин барилгануудай захил дүүргэдэг нютагай партийна органуудта, машина бүтээлгын министерствэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ, предприятинуудай партийна организацинуудта даалгагдаа.

Түгэсхэхы жэлэй

ГАБШАГАЙ АЛХАМ

ТҮРҮҮШЫН hАРА — АМЖАЛТАТАЙГААР

Республикын модоной промышленностиин суута хүдэлмэришэдэй нэгэн, КПСС-эй обкомой гэшүүн, Хориин аймагай Соведэй депутат Владимир Артемьевич Квашнин Хориин леспромхозой Зүүн Хуурайн модо бэлэдхэлэй пунктын бага комплексно бригадые толгойлдог юм.

Наймадахи табан жэлдэ эрхим амжалта туйлаhанайнь түлөө гүрэн түрэмнай В. А. Квашниниие Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаhан бэлэй.

Юhэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабариие мүн лэ эрхим үрэ дүнтэйгөөр бэелүүлжэ байнхай. Үнгэрhэн жэлэй сентябрь hараhаа эхилжэ, бригадаяа томодхожо, нэгэ нэгэ «ТТ-4» трактортай хоёр звено болон хүдэлжэ эхэлээ. Тиигэжэ ажалаа халаан хахадай гуримда оруулhан байха юм. Тракторнуудынь заахашье зогсонгүй хүдэлдэг болоо.

Нүхэр Квашнинай бригада нёдондо, тодорхойлхы жэлдэ 45,8 мянган кубометр модо отолхо, тэрэнээ таллуулха түсэбтэ даабаритай байбашье, 55 мянган кубометртэ хүргэхэбди гэhэн дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга коллективээрээ абаа hэн. Харин шэнэ гуримда орожо хүдэлhэнэй аша туhаар жэлэй туршада 58,7 мянган кубометр модо отолоо, машинын харгы дээрэ тэрэнээ дууhан шэрэжэ оруулаа.

КПСС-эй ЦК-гай партида, Совет арадта хандаhан Хандалгада харюу болгон, коммунистын толгойлдог бригадын коллектив юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ 60 мянган кубометр модо отолхо, таллуулха социалис уялга абанхай. Тиихэтэеэ хамта трактор бүхэнэй халаанай бүтээсые 95 кубометртэ, хүн бүхэнэй үдэр бүриин бүтээсые 16 кубометртэ хүргэхэ зорилго урдаа табинхай. Энэнь нёдондонойхиhоо дүрбэ дүрбэн кубометрээр дээгүүр болоно.

Түгэсхэхы жэлэй түрүүшын hара барагдаба. Зүүн Ашангын хүбшэдэ ажаллажа байhан түрүү коллектив январь hара соо урмашама hайн үрэ дүн мүн лэ амжаба. hарын туршада 4543 кубометр модо отолхо, таллуулха түсэбтэ даабаряа 459 кубометрээр үлүүлээ бшуу.

Иигэжэ энэ түрүү коллектив шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрhөө, түрүүшын hараhаа шанга эршэтэйгээр, эрмэлзэл ехэтэйгээр хүдэлжэ, ажалай ульгэр жэшээ харуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир В. А. Квашнин.

В. САНЖИЕВАЙ фото.

Хото, хүдөөгэй hонин

ХОНИШОН КОНЦЕРТ харуулна

БАРГАЖАН. hаяхан Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, Октябриин Революциин орденто Даша-Нима Сундуев ажахынгаа малшадта буряад арадай дуунуудай hонирхолтой хэдэн концерт харуулаа. hүүлээрнь тэрэ хүршэ — Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Элэhэнэй отделенидэ айлшалhан байна.

Хүдөөгэй клуб соо багтахагүй суглаhан хүн зон дуушан хонишоной уянгата дуунуудые нэрьемэ альга ташалгаар угтажа, концертынь эсэстэ халуун баяр хүргөөд, дурасхаалай бэлэг барюулhан байна.

Даша-Нима Сундуев буряад дуунай концерт харуулжа захалhаар hаяная. Тиибэшье энэ нүхэр гансахан амжалта ехэтэй ажалаараа бэшэ, мүн дуушан хонгёо хоолойгоороо хоёр аймагай дунда суурхана.

Манай корр.

А. Н. КОСЫГИН Х. АНСАРИТАЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Экономическа хамтын холбооной талаар совет-иран саг үргэлжын комиссиин зургаадахи заседанида хабаадаха Иранай делегациие толгойлжо ерэhэн Иранай экономикын ба финансын хэрэгүүдые даадаг министр Х. Ансаритай февралиин 24-дэ Кремльдэ уулзаа.

1974 оной ноябрьда Иранай шахай албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэхэдэнь хэлсэгдэhые үргэлжэлүүлhэн хөөрэлдөөнэй үедэ совет-иран харилсаа холбооной тон шухала хэдэ хэдэн асуудалнуудаар hанал бодолнуудаа зүбшэлбэ.

Хани ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөндэ Гадаадын экономическа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, Иранhаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд А. Ардалан гэгшэд хабаадаа.

(ТАСС).

ЭРДЭМ НАУКЫН, АЖАЛ ХЭРЭГЭЙ ХОЛБООН

Совет олон эрдэмтэд, инженернүүдтэ, ехэ ехэ шэнэ бүтээлнүүд ба тодорхойлгонуудые хэhэн авторнуудта эрдэм, техникын талаар 1974 оной СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреадуудай хүндэтэ нэрэдэгүүд болон дипломуудые февралиин 24-дэ Кремль соо баярай оршон байдалда барюулагдаа. Эрдэм, техникын талаар СССР-эй Ленинскэ ба Гүрэнэй шангуудые олгохо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Наукануудай академиин президент академик М. В. Келдыш баярай суглаан дээрэ эхилэлгын үгэ хэлэбэ. Шагналнуудаар тэмдэглэгдэhэн олонхи шэнжэлгэнүүд эрдэм наукын ба ажал хэрэгэй холбооной үдха удхатай болоно гэжэ онсолон тэмдэглээ.

Тогтоhон гурим заншалтай ёhоор, энэ жэлэй лауреадуудай списогые гол эрдэм наукануудай түлөөлэгшэд нээгээ. Юумэнэй дүрэ зурагые томо болгодог квантова генераторнуудые ухаалан бүтээhэн физигүүдэй зохёолнууд, эрдэм ба техникын шэнэ hалбари болохо акустоэлектроникын үндэhэ hуури табиhан эрдэмтэдэй шэнжэлгэнүүд үндэрөөр сэгнэгдэбэ. Эдэ зохёолнуудай авторнуудhаа гадна, газаар элбэг газарые Каракумай сүл талада олоhон бүлэг геологууд ба инженернүүдтэ лауреадуудай дипломууд ба хүндэтэ тэмдэгүүд мүн лэ барюулагдаа.

Мүнөө сагай атомай элшэ хүсэ ашаглаха хэрэгтэ шухала хубитаяа оруулhан, медицинэдэ шэнэ арганууды бии болгоhон хүнүүдэй нэрэнүүд техническэ туйлалта хангалгын эхи табигшадай отрядта нэмэбэ. Оронойнгоо атомна станцинуудта ашаглагдадаг болоhон ВВЭР-440 гэжэ реакторна түхеэрэлгые ухаалан бүтээгшэ мэргэжэлтэдэй коллективтэ, тэрэшэлэн металлическа үе мүсэ, хоолойдо операци хэхэ үрэтэй hайн онол аргануудые бии болгоhон бүлэг медигүүдтэ шагнал барюулагдаа.

«Москвич» гэжэ хүнгэн автомобилиин зургаан модель оньhон аргаар бүтээдэг болоhон, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Московско автозаводой коллективэй ажал үндэрөөр сэгнэгдээ.

Министерствэнүүд ба албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, СССР-эй Медицинын эрдэм ухаанай академиин, Научно-техническэ бүлгэмүүдэй бүхэсоюзна соведэй түлөөлэгшэд эрдэмтэдые, инженернүүдые, үйлэдбэриин шэнэ юумэ үүсхэгшэдые амаршалба.

Лауреадууд шагналнуудые абахадаа, ажалыень үндэрөөр сэгнэhэнэй түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Советскэ правительствада гүнзэгы баяр баясхалан хүргөө. Техническэ дэбжэлтын шухала шухала асуудалнуудаар научна, инженерна шэнжэлгэнүүдые хэжэ үргэлжэлхэбди гэжэ эдэнэр найдуулба.

(ТАСС).

УРДЫНХИhАА ОЛООР

Эдэ үдэрнүүдтэ «Юбилейный» совхоздо түл абалга түлэг дундаа ябажа байна. Мүнөө жэлдэ ажахын хонишод хамта 8566 хурьга абаха зорилготой юм. Энэнь нёдондо жэлэйхиhээ hураггүй олон.

hүүлэй мэдээгээр совхоздо 5584 хурьгад абтаад, hайнаар түлжүүлэгдэнэ гэхэ гү, али түсэбэйнь 70 гаран процент дүүргэгдээд байна. Илангаяа хоёрдохи отделениин хонишод түл абалые эмхи гуримтайгаар үнгэргэжэ, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Жэшээнь, Хоолосто гэжэ газарта үбэлжэжэ байhан эхэ хонидой отарые даагша Доржо Бадалсуевич Будаев 420 хурьга абаха түсэбөө дүүргээ. Мүнөө энэ хонишон бүхыдөө 500 хурьга гэхэ гү, али хонин бүриhөө түл абаха гэhэн дээшэлүүлэгдэhэн уялгаяа дүүргэхын түлөө отарынгаа хүдэлмэришэдтэй хамта шармайн тэмсэнэ.

Тэрэшэлэн Шибэнээ гэжэ газарта Александр Анатольевич Маркеловэй даадаг отара дээрэ 430 гаран хурьган абтанхай. Эндэхи хонишод абаhан хурьгадаа нэгэшье гарза хоролтодо оруулангүйгөөр түлжүүлнэ. Тиин нүхэр Маркеловэй отарынхид 589 хонидhоо эды толгой түл абаха гэhэн уялгаяа дүүргэхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдоно.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

Яруунын аймаг.

БҮХЭСОЮЗНА МҮРЫСӨӨНДЭ ДАХЯАД ИЛАБА

Манай хөөрэлдөөн

Үнгэрhэн жэлдэ Эхэ орон доторнай дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүн согсолhон тухай мэдээсэл түбэй ба нютагай газетэнүүдтэ толилогдоhон байна. Тус мүрысөөндэ шалгарhан Баргажанай аймагай Уланай колхоздо КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг ба мүнгэн шан барюулагдаха болобо. Дурсагдагша ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үнгэрэгшэ жэлдэ ямар амжалта туйлаhан тухай, табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ абаhан уялгаяа хэр зэргэ дүүргэхээр эрмэлзэжэ байhан тухай хөөрэжэ үгэхыень Уланай колхозой правлениин түрүүлэгшэ С. Л. ГАТАПОВТА манай корреспондент хандаhан байна. Тус хөөрөөн доро толилогдобо.

Асуудал: үнгэрэгшэ, 1974 ондо танай колхоз гүрэндэ hү, мяха, тушааха юhэдэхи, табан жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэбэ гэhэн мэдээсэл газетэдэ толилогдоо hааб даа. Мүнөө — үнгэрhэн январь hарада колхозойнгоо гэшүүдэй туйлаhан амжалта тухай хөөрэжэ үгыт.

Харюу: юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ манай ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй туйлаhан амжалтын үндэрөөр сэгнэгдэжэ, КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг ба мүнгэн шангай барюулагдаха болоhон баярта мэдээсэл колхозоймнай бүхы ажалшад аргагүй урма баяртайгаар угтажа абаад, юhэдэхи табан жэлэйнгээ hүүлшын жэлэй түсэбтэ даабари болзорhоонь урид дүүргэхэ зорилго урдаа табина. Энээн тухай мэдээсэл колхозой тоосоото суглаан дээрэ КПСС-эй Баргажанай райкомой нэгэдэхи секретарь Л. Б. Раднаев дуулгаа.

1974 оной октябриин 25-да бидэ гүрэндэ hү тушааха юhэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб (23.495 центнер) дүүргэhэн тухайгаа мэдээсээ hэмди. Тиихэдэ жэлэй дүүрэтэр түсэбhөө гадуур үшөө 900 гаран центнер сагаан эдеэ тушаажа шадаабди. Эндэ ажахын түрүү hаалишад О. Ш. Пиртанова, Е. Ш. Балаганова, Е. Г. Базарова, Д. Б. Шагдурова, С. Я. Цыренова, Д. Г. Лусалова, Б. У. Арсаланов, Д. К Арсаланова гэгшэдэй туйлаhан амжалта hайшаан магтамаар. Жэшээнь, О. Ш. Пиртановагай даадаг hаалиин фермын коллектив бусадай дундаhаа эрхим амжалтатай. Эдэнээ hү haaxa табан жэлэйнгээ түсэбые үнгэрэгшэ жэлэй аяар август hарада дүүргэhэн юм. Тиин нёдондо жэлэй дүнгөөр тус фермэдэ КПСС-эй райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаха болоо hэн.

Манай колхоз 1973 ондо дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлжэ гарахадаа, КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг, 6000 түхэриг мүнгэн шантайгаар абаа бэлэйбди.

Энээнhээ гадна үнгэрhэн жэлнүүдтэ ажахымнай малшад, таряашад габшагай hайнаар хүдэлжэ, гүрэндэ мяха, таряа тушааха түсэбүүдээ мүн лэ үлүүлэн дүүргэhэн байна. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ гүрэндэ ороохо таряа тушааха юhэдэхи табан жэлэй түсэб сүм дүүргэгдэв. Түсэбэй ёhоор, нёдондо 7.910 центнер таряа тушааха байгаа hаа, тэрэнээ 12.849 центнертэ хүргөө hэмди. Болзорhоонь жэлээр урид гүрэнэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэмнай колхозой механизаторнууд аргагүй ехэ хубитаяа оруулhан байха. Ажахын түрүү механизаторнууд Б. Б. Будаев, Д. Б. Ахадаев, Ж. Г. Эрдынеев, В. Б. Ринчинов, Ц. Б. Доржиев гэгшэд, наймадахи табан жэлдэ эрхим амжалта туйлажа, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаhан Э. Л. Дугаров, комбайнернууд соохоо Д. Э. Нанзагов, Б. Б. Будаев, А. Е. Черных болон бусад габшагай эршэтэйгээр ажаллажа, баян таряа ургуулhан, юhэдэхи табан жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые оруулhан юм.

Асуудал: ажахын мал ажал дээрэ хүдэлжэ байгаа ажалшад үнгэрhэн жэлые ямар амжалтатай үдэшөө hэм бэ?

Харюу: үнгэрэгшэ жэлдэ гүрэндэ мяха худалдаха ба үйлэдбэрилхэ талаар аймагай ажахынуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлжэ гараhан байгаабди. Тиин мяха үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб 104,7, гүрэндэ мяха тушааха түсэбтэ даабаряа 113,2 процент дүүргэбди. Тиихэдэ бүхы түрэлэй малай тоо толгой олошоруулха түсэб мүн лэ үлүүлэгдэжэ, гүрэндэ мяха тушаалга урзанданайхиhaa 22,5 процентээр дээшэлhэн байха юм. Үнгэрэгшэ жэлэй мүрысөөнэй дүнгөөр манай ажахыда КПСС-эй райкомой, ажалшадай депутадуудай аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаха болоhон, аймагай Хүндэлэлэй самбарта гаргагдаhан байнабди. Эндэ ажахын түрүүшүүл — мал адуулагшад Бэлигто Бадмаев, В. Р. Цыренов, хонишод А. С. Дамбаев, П. Т. Бубеев болон бусад зун, намарай, үбэлэйшье үедэ адуулдаг залуу малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдээ хэдэн зуугаад граммаар үлүүлэн нэмээжэ байгаад, ажаллажа гарахадаа, гүрэндэ hайн шанартай, тарган мал тушаадаг байhан юм.

Асуудал: шэнэ жэлдэ ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда ямар зорилго табигданаб?

Харюу. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ шалгаржа, КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда дахяад хүртөөд байхадаа, манай ажахын ажалшад шэнэ жэлдэ бүри ехэ амжалта туйлаха зорилго урдаа табина. Колхозойнгоо тоосоото суглаан дээрэ үнгэрhэн жэлэйнгээ дүнгүүдые согсолжо, шэнэ жэлэй зорилгонуудые тодорхойлообди. Тиин колхозой гэшүүд парти, правительствын шагналда харюу болгон, 1975 ондо социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, шэнэ амжалта туйлая гэжэ хамтынгаа суглаан дээрэ хэлсэhэн байна. Жэшээнь, hаалишан Д. Б. Шагдурова урдань абаhан социалис уялгаяа хаража үзээд, дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаhан тухайгаа мэдүүлбэ.

Мүн түлгэ хонидые харууhалдаг Ц. Г. Бадмаев, механизатор Т. Эрхитуева гэгшэд мүнөө жэлдэ урда урдаhайхиhаа hайнаар ажаллахые оролдохобди гэhэн байна.

Асуудал: үнгэрөөд байhан hара хорин хоногой туршада хэр зэргэ хүдэлжэ гарэба гээшэбта?

Харюу: колхозой гэшүүд жэлэй түрүүшын үдэрhөө эршэ зоригтойгоор хүдэлжэ байнхай. Жэшээнь, ажахын түрүү hаалишан Е. Ш. Балаганова даажа абаhан 24 үнеэнhээ мүнөө 16 тугал абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна. Эдэ үдэрнүүдтэ гэхэ гү, али үбэлэй үедэ үнеэн бүриhөө сүүдхэдээ хахад пуудhээ үлүү hү haaжа эхилэнхэй. Нүхэр Балаганова байгша оной дүүрэтэр нютагай үүлтэрэй haамхай үнеэн бүриhөө 2000 килограмм hү haaxa, үнеэн бүриhөө тугал абаха зорилготой.

Ажахын таряашад юhэдэхи табан жэлэй hүүлшын жэлдэ гектар бүриhөө 10 центнер таряа хуряажа, ьалова суглуулбаряа 35.000 центнертэ хүргэхэ зорилго табина. Тиихэдэ 37.500 центнер үбhэн хуряагдаха, 5800 тонно силос дарагдахаар хараалагдаба. hаалишад малшаднай 11200 центнер hү haaxa, 4280 центнер мяха абаха, 385 центнер нооhо хайшалха уялга абаба. Тиин юhэдэхи табан жэлэй түсэбhөө гадуур 7840 центнер hү худалдаха, 100 үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 85 тугал, 100 эхэ хонин бүриhөө 90 хурьга абаха зэргэтэй.

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта ба мүнгэн шанда хүртөөд байхадаа, манай колхозой гэшүүд түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ шэнэ амжалта туйлахын хойноhоо эрмэлзэхэ, оролдохо зорилго урдаа табинхай гээд үшөө дахин тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб.

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ХЭМЖЭЭН АБТАНА

Хуулида харша ябадал гаргаха ушарhаа hэргылхэ, ниитын гурим эбдэгшэдтэй тэмсэхэ талаар аймагай захиргаанай органуудай, партийна болон ниитын организацинуудай ябуулха хүдэлмэриин комплексно түсэб КПСС-эй Зэдын райкомой ээлжээтэ бюрогой заседани дээрэ баталагдан абтаба. Эндэ аймагай бүхы сельскэ сомоной, поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр суглараа.

Энэ түсэб соо сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй дэргэдэхи милицидэ туhалха пунктнуудай, нүхэрэй сүүдүүдэй болон ниитын бусад организацинуудай, ГАИ-гай хүдэлмэри саашадань hайжаруулха хэмжээ ябуулганууд хараалагдана. Гадна тосхон, hуурин, посёлок бүхэндэ ажалшадай суглаануудые саг үргэлжэ үнгэргэдэг болохо тухай онсо тэмдэглэгдэнэ.

Архи уудаг, гэр бүлынхидөө үймүүлдэг заримашуултай шангаар тэмсэхэ тухай эндэ сэхэ хэлэгдэнэ. Мүн түрмэhөө hая табигдагшадые саг дары анхарал доро абажа, тэдэниие хүмүүжүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха, ябуулагданашье.

Петропавловкын сельскэ Соведэй дэргэдэхи милицидэ туhалдаг пунктын ябуулдаг хүдэлмэриие бюро hайшаагаа. Түс сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. А. Попов энэ пунктынгаа хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэhэн байна.

КПСС-эй райкомой бюро тус пунктын хүдэлмэриин дүй дүршэлые тарааха талаар зохисотой хэмжээ ябуулгануудые мүн лэ түсэблэбэ. Тиигээд hаяын сагта Ториин, түмэр замай Зэдэ станциин сельскэ Соведүүдэй дэргэдэхи пунктнуудай юу хэжэ байhыень шалгаха гэжэ шиидээ.

Доодо-Ториин, Наранай, Алцагай, Борьёогой сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр В. П. Ламухин, И. А. Иннокентьев, Д. Ж. Дагбаев, Б. Л. Мурханов гэгшэд бюро дээрэ үгэ хэлэжэ, hанамжа, дурадхалнуудаа оруулаа.

С. ГРИГОРЬЕВ,
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша.

Хангалтагүй байба

«Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд научно-техническэ дэбжэлтэдэ хэр зэргээр хабаадалсанаб» гэhэн асуудалаар түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй Таловска заводой директор В. М. Гжибовский КПСС-эй Прибайкалиин райкомой бюрогой заседани дээрэ тоособо.

Энэ талаар олон тоото дутуу дундануудтай байhаниинь хэлсэлгын үедэ элирээ. Жэшээлхэдэ, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй олонхинь энэ шухала хэрэгтэ эдэбхигүйгөөр хабаадалсадаг байна. Тэдэнэр өөр өөрын творческо түсэбгүй байха юм. Гадна уралан нарижуулгын хэрэгтэ анхарал хандуулдаггүй, научно-техническэ бүлгэмүүдэй хүдэлмэреэр hонирходоггүй гэжэ элирээ. Экономическа эрдэм нэбтэрүүлэн тарааха талаар анхармаар хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэгүй гээд бюро тоолоно.

Энээнhээ уламжалан, предприятиин ажал хэрэг тиимэшье hайн бэшэ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө хаа хаанагүй үргэн дэлисэтэй тэмсэлэй мүнөө үедэ дэлгэрээд байхадань, тус предприятида ажалай бүтээсэ тон багаар дээшэлhэн байха юм.

А. КИРИКОВ.
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша.

МАНАЙ ГОЛ ЗОРИЛГО

Юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түрүүшын хоёр hара үнгэрхэнь. Тиин аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд энэ хугасаа соо ошоошо дүрбэн жэлэй туршада туйлаhан дүнгүүдээ улам батадхахаар ажаллажа байна. Үнгэрэгшэ жэл Баргажанай малшадта түбэгтэй хүшэрхэн байгаа. Бүхэли зундаа дуhалшье бороо ороогүй. Гэбэшье малшадай горитой амжалта туйлажа шадаа. Тэдэ нёдондо hү, мяха, ноохо абаха, гүрэндэ тушааха түсэбөө сум дүүргээ. Гүрэндэ hү тушааха жэлэйнгээ түсэб 110 процент, мяха — 102 процент, ноохо — 100 процентдэ хүргэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ аймагай колхоз, совхозууд хонидойнгоо тоо толгойе горитойгоор олошоруулаа. Карл Марксын нэрэмжэтэ Хилганын, Уланай колхозууд ба Баргажанай совхоздо хонидой hүрэг нилээд нэмээ юм.

Энээнэй ашаар аймаг гүрэндэ ноохо тушааха дүрбэн жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар бэелүүлбэ гэхэ гү, али 1971 ондо орходоо 26,5 процентээр дээшэлүүлээ. Жэшээлбэл, түрүү ажахынуудай нэгэн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ ноохо худалдаха дүрбэн жэлэйнгээ түсэб 270 центнерээр үлүүлhэн байна.

Тиихэдэ Хилганын колхоз — 222 центнер, Уланай колхоз — 213 центнер, Баргажанай совхоз — 107 центнер ноохо түсэбhөө гадуур тушаабад.

Иигэжэ аймаг бүхыдөө ноохо тушааха дүрбэн жэлэй түсэб 788 центнерээр үлүүлбэ. Энээнhээ гадна аймагаймнай 11 хонишод табан жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэжэ шадаа.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон О. Э. Сангадиева хурьга абаха табан жэлэйнгээ түсэб 107,2 процентээр. Д. Б. Сундуев ноохо тушааха табан жэлэйнгээ түсэб 119,6 процентээр дүүргэhэнээ мэдүүлээ hэн.

Хилганын колхозой хонишод Л. К. Сангадиев, У. И. Гуржапов, Б. О. Хандуев, Уланай колхозой Г. Г. Цивилев, Ц. Б. Бадмаев, Б. Е. Эрдэниев гэгшэд табан жэлэйнгээ түсэб мүн лэ дүүргэжэ, аймаг соо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ онсо шалгарбад.

Хонидой ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тула гансашье тоо толгойень олошоруулха бэшэ, мүн үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха бологдоно. Энэ талаар Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша зоотехник Б. А. Ринчинов, Хилганын колхозой ахалагша зоотехник Б. Г. Доржиев, Баргажанай совхозой ахалагша зоотехник А. Г. Елшин гэгшэд горитой ажал хээ гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээлбэл, hүүлэй хэдэн жэлэй туршада Хилганын колхозой А. Б. Бадмаевай ударидадаг бригада забайкальска үүлтэрэй буряад түхэлэй хони үсхэбэрилхэ шэглэлтэй болоhон байна. Мүнөө бүхы аймаг дотор иимэ үүлтэрэй хонидые улам олошоруулха зорилго табигданхай. Карл Марксын нэрэмжэтэ ба Хилганын колхозуудта жэл бүри иимэ хүдэлмэри hайнаар ябуулагдадаг болонхой юм. Жэшээлхэдэ, Хилганын колхоз нёдондо илгажа абаhан 223 эрэ хурьгадаа хуса болгохоор харууhалжа байна.

Гэхэтэй хамта ажахынуудта hайн үүлтэрэй эмэ, эрэ хурьгадые шалэн абаха, hүрэгөө шэнэлхэ хүдэлмэри үшөөл муугаар эмхидхэгдэнхэй. Дутагдалынь гэхэдэ шэлэжэ абтаhан түлгэ хусануудынь ехэ хусануудаар шэнэлүүлэгдэнэ. Энэ тон буруу. Энээнhээ болоно түлгэ хусануудынь шэгнүүрэё нэмэнэгүй, хайшалагдаhан ноохо нойнгоо хэмээр забайкальска үүлтэрэй буряад түхэлэй хонидой шанарта хүргэгдэнэгүй бшуу. Энэ хадаа түлгэ хусануудые ехэ болгожо, хонидой үүлтэр hайжаруулха хэрэгтэ туhа хүргэхэгүйнь мэдээжэ. Тиимэhээ үнэтэ сагаа миил хосороонгүй, hайн үүлтэрэй хусануудаа зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууhалха саг тулажа ерээ. Зоотехническэ заабаринуудые зүбөөр баримталан, түлгэ хусануудаа hайнаар харууhалбал, түс бүриинь шэгнүүрые 50—60 килограммда хүргэжэ. дунда зэргээр 6—7 килограмм ноохо абамаар гээшэ

Мүнөө үедэ аймагаймнай колхоз, совхозуудта хонидой түл абаха халуун хаhа ойртожо байнхай. Баргажанай, Бодоной болон Шитханай совхозуудта хонид хурьгалжа эхилээ.

hүүлэй жэлнүүдтэ аймаг соо зуун эхэ хонин бүриhөө зуунhаа үсөөн бэшэ хурьга абадаг хонишод олошоржо байна. Мүнөөшье зууганай зэргэдэ гарахын түлөө бүхы хонишод оролдодог болонхой. 1974 ондо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой А. Х. Раднаевай хүтэлбэридэг гурбадахи бригадада эхэ хонишодой 6 отара 100 эхэ хонин бүриhөө 100,1 хурьга абажа, аймаг соогоо алдаршаа hэн. Мүн Хилганын колхозой үүлтэртэ хонидой бригадада эхэ хонидой 5 отара 100 эхэ хонин бүриhөө 102 хурьга түлжүүлжэ, суудаа гаранхай.

Дурсагдагша бригаданууудай туйлаhан амжалтанууд нэн түрүүлэн хонишодой хурьга абалгадаа эртээчhээ бэлдэhэнэй ашаар туйлагдаа.

Гэхэтэй хамта хонидой түл абалгада бэлдэхын хажуугаар түрэхэ хонидоо зүбөөр харууhалха, эдеэлүүлхэ гээшэ тон шухала юм. Хурьгадай гараха дүтэлхэдэ, мүн түлэг абгажа байха үедэ эхэ хонидтоо шэмэтэ тэжээл ехээр үгэхэ хэрэгтэй. Энэ үедэ 50 килограмм шэгнүүртэй эхэ хонин бүхэндэ суудхэдэ 1,2—1,4 килограмм тэжээлэй единицын хүртэхөөр гэхэ гү, али 2—2,5 килограмм hайн шанартай үбhэ, 0,3—0,5 килограмм таряа талханай зүйл эдюулхэ болоно.

Манай эндэхи хонишод тэжээлээр хододоо дуталдадаг дээрэhээ хонидоо түхэрээн жэлэй туршада бэлшээжэ, үбhэ, зелёнкоёо үбэлэй эхинhээ хойшо нилээд алмадаг заншалтай. Энэ нөөсэлhэн тэжээлээ хурьгалха дүтэлhэн, хүшэ тамираар муу хонидтоо үгэжэ hайжаруулдаг байна. Дүршэл багатай, залуу хонишод үбэлдөө хонидоо бэлшээхэдээ, нэгэ нимэ алдуу хэдэг юм. Юуб гэбэл, тэдэнэр тэжээлээ үлүүсэ алмаха зорилготойгоор үбэлдөө хонидоо хэмhээ ехээр бэлшээжэ, тамир тэнхээень ехээр муудхаадаг байна. Энээнhээ боложо, түл абалгань урагшагүйдэдэг юм.

Гадна абтаhан [...] өөдэргэнеэр тэнжээ[...] витаминтай hайн [...] хангаха шухала. hү[...] нуудтэ Уланай кол[...] нишод хурьгадайнга[...] эхилхэтэй хамта [...] аргаар ногоо ургу[...] шалтай юм. Тэрэ[...] дай томо болоходо, [...] жа абахаар хүсэд [...] байдаг. Тэрэшэлэн [...] колхоз жэл бүри [...] искусственна аргаа[...] дэжэ, тусхай авто[...] отарануудта зөөдэг. [...] гадна тус колхо[...] ветеринарна мэргэ[...] заабаряар микро-бо[...] брикедүүд бэлдэгд[...]

Мүнөө аймагай а[...] хонидой түл абал[...] бэлдэжэ байнхай. [...] хэдэ, hаяшаг Улана[...] эхэ хонидой болон [...] отарануудта нарhа[...] бүүhэ хүсэд хүрэх[...] hан байна.

Иигэжэ аймагай[...] хы хонишод юhэда[...] жэлэй түгэсхэхы ж[...] жалтатайгаар дүүр[...] лөө тэмсэжэ байнха[...]

Д-Н. ХОБРА[...]
Баргажанай а[...] үүлтэртэ [...] нэгэдэлэй аха[...] зоот[...]

Бүхы хүдэлмэреэ саг соонь хэжэ, ерэхэ кампанида hайса бэлдэхэ, таряалан, сабшалангай ургаса жэл бүри дээшэлүүлхэ, малаа олошоруулжа, ашаг шэмыень ехэ болгохо талаар Владимир Васильевич Власовай эрхилдэг хоёрдохи отделени Кабанскынгаа совхоз дотор эрхимлэжэ ябадаг. Үнгэрhэн жэлдэ энэ отделениин коллектив hү, мяха абаха жэлэйнгээ түсэб бүри сентябрь hарада дүүргэhэн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. В. Власов.
С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

НЭМЭЛТЭ ТҮЛБЭРИДЭ ХҮРТЭБЭ

Юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы дүрбэдэхи жэлдэ Хүрбын совхозой hаалишад, малшад ажалай hайн үрэ дүн туйлаhан байна. Түс ажахын hаалишад үнгэрэгшэ жэлдэ 20 үнеэн бүриhөө 20 тугал абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ тушааhан байна. Иигэжэ амжалта туйлаhанайнгаа түлөө түрүү hаалишад Ж. Маланова, С. Цыбикова, М. Мухомедзянова, В. Намдакова болон бусад hаяшаг совхозой дирекци, болон парткомой зүгhөө магтаал hайшаалда хүртэжэ, нэмэлтэ түлбэридэ нэгэ-нэгэ тугал абаба. Мал адуулагшад В. Дондоков, Б. Дамбиев, Ж. Догданов гэгшэд hайнаар ажаллажа, нэмэлтэ түлбэридэ хүртөө. Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгада харюу болгон, hаалишад малшад хоёр мянгатанай «хилэ» дабахаар, малаа тобир тарганаар ондо оруулхын түлөө оролдоно.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хориин аймаг.

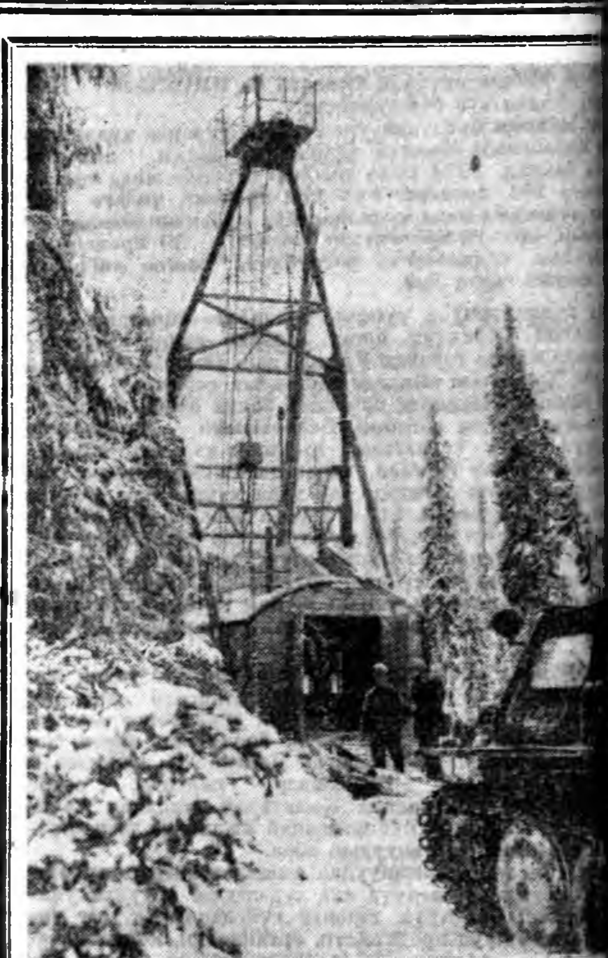

ОЙ ТАЙГЫН БАЯ[...] УУРХАЙНУУДТ[...]

КОМИ АССР. Дунда Тиманда хойто зүгэй Ухт[...] hоо хоёр зуун километр холо геолого-бэдэрэлгын [...]ска парти хүдэлжэ байнхай. Эндэ, урдань хүнэй [...] үдхэн бүглүү ой соо, алюмини үйлэдбэрилэгдэ [...]дэдэг тон үнэтэй түүхэй эд боксидай Вежаю-Во[...]ска уурхай олонхой.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: бэдэрэлгын скважина үрэ[...] дээрэ. Үрэмдэлгын мастер Иван Яннай бригада [...]жа байна; комсомолка Зинаида Постникова — Че[...] партиин техник-геолог. Саратовай геолого-разведо[...]никум дүүргэhэнайнгээ hүүлээр тэрэ зургаан жэл[...]ша соо Хойто зүгэй байгаалиин баялигуудые бэдэр[...] ажаллажа ябана.

ТАСС-ай фотохро[...]

Зурагаал

ЗАЛУУ НАҺАНАЙ ХҮСЭЛ

Ямар hайхан бэ даа түрэhэн нютагай агаар, тунгалаг хүйтэн уhан, намаа сэсэгтэ талань, нажар зунай hүнинүүд!.. Чимит-Цырен Юра хоёр энэ hайхан үзэгдэлые бэе дээрээ мэдэрhэн, сэдьхэл зүрхэндөө шэнгээhэн байха. Заганай дабаанай үбэрэй, Сагаан-Булагай зумбараагай нүхэн бүхэниие мэдэхэ болоhон, булжамуур шубуухайн жэргээн доро наадан үдэhэн эдэ хоёр — анда нүхэд, мүнөөшье хүрэтэр түрэhэн нютагhаа таhаржа шадаагүй юм. Таhаржа ошохошье гээ hаа, хэниинь шье ядаагүй байха. Чимит-Цырен 10-дахи класс амжалтатайгаар дүүргэhэн. Удаань жолоошоной курсада hураа. Юра 8-дахи класс дүүргээ. Албанда ябаа. Жолоошоноор хүдэлөө. Тиихэдэ олон залуушуул ямаршье эрдэмгүй, мэргэжэлгүй аад, нютагhаа тэрьелээд, хото город ошожо, хүнгэн ажал, хүнгөөр ажаhуухые бэдэрдэг байна. Иигэжэ хүл мүроо тооридэг, хэншье бэшэ болодог гээшэ. Харин Чимит-Цырен Юра хоёрой толгойдо тиимэшүүлые hажаажа тэрьедэхэшье бодол түрөөгүй hэн. Юундэ нютагтаа үлэхэ гэжэ шиидээб? Залуу наhанай охин байгаа гү? Зэмдаа төөриhэн зоной сүхэрэл гү? Үгы даа! Хүби заяанайнгаа жолоо шангаар барихын, замай холые зориhон нүхэдэй шиидхэбэри байгаа ха юм. Теэд юундэ заал hаа хонишон болохо гэhэн эрмэлзэл бэ? Механизатор, жолоошон гэхэ мэтэ болоод хүбүүдэй хүдэлмөөр, олзотойшье хүдэлмэри байдаг лэ. Эдэ асуудалнууд залуу хүбүүдэй толгой хэзээшье үбайхөөгөө hэн бээз. Хажуугаарнь: иимэ залуу хүбүүдтэ хонишон болохоhоо бэшэ ажал олдоогүй аал даа, бэшэ нүхэдынь hургуули hудар намнаад ошоно гэжэ байгаад шэбир hабир гэлдэхэшье зариман бии hэн. Зүгөөр иимэшье хөөрэлдөөн хүбүүдэй зүрхэ дайраагүй бэлэй.

Эхэ, эсэгэнэрэйнгээ хэр үгэhөө хэжэ ябаhан ажал халаа абаха гэжэ зориhон эдэ хүбүүд хорёод наhанайнгаа охин дундаа хонишод болобо. Түрүүшын жэлдэ аба, эжынэртээ хони харууhалаа, тэдэнь хүбүүдтээ дүршэлөө дамжуулаа, заабари hургаал үгөө, малшанай үргэн замда юрөөл хэлээ үдэшөө. Чимит Юра хоёр амиаминдаа түлгэ, эрье хонидые даажа абаад, гурба-дүрбэн жэл хүдэлөө. Түрүүшээр элдэб бэрхэшээлнүүд ушараа, сухарха, сухарихашье hэжэг түрөө, зүгөөр аба, эжынэрэй захяа, харгыдань хэлэhэн юрөөл үгэнүүд залуу хүбүүдые замhаань халяагаагүй hэн.

Хабарай хагсуу hалхин. намарай хүхэ бороо соо хони адуулжа ябахадаа:

— Институтда ороо hаа, иигэжэ зобожо ябахагүй hэм, — гээд, Чимит-Цырен hанагша бэлэй.

Хоёр хонишод хүршэлжэ hуугшад hэн. Тиихэдээ бэлшээжэ ябаhан хоёр hүрэгэйнгөө хоорондо уулзаад, сэдьхэлэйнгээ бодолнуудаар хубаалдадаг байгаа.

— Зай, шимни ямар ябанаш даа, энэ үбэл үбhэ хүлhаншни дүүрэн хүрэхэ бэзэ? — гээд, Чимит-Цырен нүхэрhөө асууха.

— Бишни бараг лэ ябанаб. Харин хото хорёошни заhалсахаа мүнөө үдэшэ шамдаа ерэхэмни гү? — гээд, Юра hанаата болон асууха.

— Энэ жэл хонидойнгоо үбhэ сугтаа бэлэдхүүжэмди, — гээд, хүбүүд хэрэг ажалаа хамтадхадаг байгаа. Иигэжэ бэе бэедээ туhалан, бэе бэеэ дүнгэлсэн, хүдэлхэдэнь, хэhэн ажалынь хүнгэрдэг, зориhон хэрэгынь бүтэдэг hэн. Хоёр нүхэд иигэжэ олохон жэл хаяа хадхажа hуугаа. Харин нёдондо хабарай нэгэ үдэр Чимит-Цыренэй хонидоо адуулжа ябатар, Юра нүхэрынь «Валет» морёороо гүйлгэжэ ерээд:

— Чимит-Цырен, бишни шамдаа дурадхалтай ерээб! — гэбэ.

— Юун гээшэб, түргэн хэлыш? — гээд, Чимит-Цыреншье хүхибэ.

— Бидэ хоёр юундэ ама амяраа хонидоо адуулна гээшэбибди, сугтаа хүдэлхэдэмнай яаха юм? Түрэхэ хонидые абаял.

— Тиие, тиие, бишье энээн тухай бодожо ябаа hэм.

— Тиигээ hаа, мүнөөдэртөө директортэ хэлэхэм, — гээд, Юрашье гүйлгэшэбэ.

Нүхэдэй дурадхалые дирекци, партком hайшаан дэмжээд, түрүүшынхеэ түрэхэ зуhаг хонидые даалгажа үгөө hэн. Иигэжэ Чимит-Цырен Юра хоёр сугтаа хони хараха болошо, хонинойнгоо байра бэлдэжэ, хашаа хорёо заhажа эхилбэд.

Совхозой директорэй:

— Та хоёрой хэнтнай ахалагша хонишон болохоб, — гэжэ асууxадань, хүбүүд энеэлдээд, гансата харюусажа шадабагүй. Хоюулаа үлэхэдөө, Юра нүхэртөө:

— Чимит-Цырен, шимни намhаа ахашье, дүй дүршэлөөршье баян хүн байнаш, ахалагша болыш даа, — гэжэ хэлэбэ.

— Найдаа хадашни, болоол гүб даа, — гээд, Чимит-Цырен мэдэрбэ.

Мүнөө ахалагша хонишон Ч-Ц. Гатыпов залуушуулай хонишодой бригада эмхидхээд, түрүүшын хурьгадые абажа байна.

— Хонидойнгоо түл абалгада яhала hайн бэлэдхэлтэйбди, — гээд, Чимит-Цырен хөөрэбэ.

— Түрүүшын түрэлгэдэ зуунhаа 75 хурьга абаха уялгатайбди, зүгөөр ерэхэ жэлhээ дээшэлхэ байха, — гээд, Юра Шагжиев хэлэнэ. Хүбүүдэй ажал хэрэгтэй танилсаад байхадаа, энэ жэл залуу хонишод түл яhала hайн абаха байха гэжэ найдаа hэм.

Залуу хонишодто Дарима Базарова, Чимит-Цыренэй нүхэр Сэсэг, Дарисуу эжынь туhална.

Мүнөө залуу хонишодой бригада түрүүшын хурьгадые тэнжээнэ. Энэл ха юм даа жаргалай эхин.

Булжамуур шубуунай жэргээн доро түрэhэн залуу наhанай эхин.

Д. ДЫЛГЫРОВ.
Бэшүүрэй совхоз.

Сэрэгэй зорилготойгоор оршон тойронхи байгаалида нүлөөлхэ зүйлнүүдые хэрэглэлгын аюул усадхаха тухай хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэнь

Сэрэгэй зорилготойгоор оршон тойронхи байгаалида нүлөөлхэ зүйлнүүдые хэрэглэлгын аюул усадхаха хэмжээнүүдые хараалхын тула Советскэ Союз, Холбоото Штадууд 1975 оной февралиин 24-hөө Вашингтондо хөөрэлдөөнүүдые хэжэ эхилээ. Хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо 1974 оной июлиин 3-да Москвада болоhон уулзалгын үеэр гар табигдаhан совет-американ хамтын мэдүүлгын үндэhөөр эдэ хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэхэ байна.

Академик Е. К. Федоров совет делегациие толгойлно.

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хорёохо, хинаха талаар США-гай агентствын директорэй орлогшо Томас П. Дэвис Холбоото Штадуудай делегациие толгойлно.

(ТАСС).

ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР, ЭРИЛТЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР

Һаяхан Хяагта хотодо хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй, ханын газетэнүүдэй редакторнуудай зүблөөн боложо үнгэрөө. Эндэ аймагай «Ленинэй туг» газетын редактор **Ц. Г. Бабушеев** тоосоото элидхэл хэжэ, республикын «Правда Бурятии» болон «Буряад үнэн» газетэнүүдэй түлөөлэгшэд **А. А. Кушнарев, Б. А. Гылыков** гэгшэд үгэ хэлэhэн байна.

Хүдэлмэришэн-хүдөө бэшэгшэдэй зүблөөндэ 70 гаран эдэбхитэд хабаадажа, тэндэ **Р. Ф. Дульская, Д. В. Ильков, Н. А. Цыденжапов, В. И. Коренькова, И. А. Бурлаков, В. Ч. Балсанов** болон бусад аймагай, республиканска газетэнүүдэй хүдэлмэри hайжаруулха, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриие гүнзэгыгөөр харуулха, газетэнүүдтэ толилогдоhон шүүмжэлхы материалнуудай мүрөөр саг дары хэмжээ абхуулха тухай хөөрэhэн байна. Мүн эдэнэр ханын газетэнүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ тухай тогтоо. Зүблөөн дээрэ КПСС-эй райкомой секретарь **П. Е. Белозеров** үгэ хэлээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад ханын газетэнүүдэй выставкэ хаража hонирхоо. Эндэ ханын газетэнүүдэй конкурсын дүн согсологдожо, эрхимлэгшэдтэ хүндэтэ диплом, мүнгэн шан барюулагдаа.

Зүблөөнэй эсэстэ аймагай бүхы хүдэлмэришэн-хүдөө бэшэгшэдтэ, ханын газетэнүүдэй редколлегиин гэшүүдтэ хандаhан хандалгада бэшэг баталагдан абтаа.

А. БОРИСОВ.

СОВЕТ ОРОН ШЭНЭ ҺОНИН

ХҮСЫ ҮБҺЭ ТАРИНА

БАКУ. (ТАСС-ай корр. В. Беляевский). Азербайджанда хүсы үбhэ таржа эхилбэ. Муганска, Ширванска талануудтахи ажахынууд юрэ бусын дулаан үбэл болоhые hамбаашалан, тарилгынгаа агрегадуудые полинууд дээрэ гаргаа.

40 мянга гаран гектар уhалагдадаг газар дээрэ колхоз, совхозууд олон жэлэй ногоо тариханъ.

Тэжээлэй, бахчева ургамалнуудые тарижа эхилхээр хараална. Тиин газар элдүүрилгэ, оньhон техникэ заhабарилга дүүргэгдээд байна.

ОЙ ТАЙГА СОО ХОТО ГОРОД УРГАН БОДОХО

ТЫНДИНСКИЙ. (ТАСС-ай корр. А. Кривченко). Байгал-Амарай түмэр зам баригшадай ерээдүй хотын түрүүшынь микрорайоной проект табиха бэдэрэлгын хүдэлмэри эндэ хэгдэжэ дүүрэбэ. Амарай областиин Тындинский хотодо 70 мянган хүн ажаhууха юм. Энэнь Байгал-Амарай түмэр замай барилга дээрэхи эгээл ехэ хотонуудай нэгэн болохо.

УСТЮРТДАХИ ТҮРҮҮШЫН ЛЭП

УСТЮРТ. (Каракалпагай АССР). (ТАСС-ай корр. В. Остролуцкий). Барилгын машинануудай колонннонууд Устюртын хүмэг шулуутай хүтэл шэлэнүүд өөдэ аалиханаар дабшажа эхилбэ. Кунград-Тулей гэжэ электро-дамжуулгын 110 киловольт хүсэтэй түрүүшын лини (162 километр утатай байха) эндэ баригдажа захалаа.

Энэ лини Устюрт, мүн Дунда Ази — Түб гэhэн газай соргын, Кунград-Бейнеу гэжэ түмэр замай хажуугаар гараха юм. Соргын компрессорнэ станцинууд, түмэр зам шадархи тосхонууд Дунда Азиин нэгэдэмэл элшэ хүсэнhөө электрын элшэ абаха.

ЗАИНСКА 100 МИЛЛИАРД КИЛОВАТТ-ЧАС

ЗАИНСК (Татарай АССР). (ТАСС-ай корр. Н. Куклин). Түрүүшынь агрегадай ашаглалгада оруулагдаhанhаа хойшо Заинска ГРЭС 100 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилбэ, 2,4 миллион киловатт хүсэтэй, ууралаар хүдэлдэг энэ станци Татарай нефть гаргажа абадаг газарнуудые, Доодо-Камын нефтехимическэ комбинадые, Набережные Челныдэхи Камска автомобильна ехэ заводые, мүн бусад шухала барилгануудые электрын элшэ хүсөөр хангаха байна. СССР-эй Европодохи хубиин нэгэдэмэл элшэ хүсэндэ хамтаран орохо юм.

ТАБА МЯНГАТАНИИЕ ХҮНДЭЛЬЭН ЕЬОЛОЛ

КИШИНЕВ. (ТАСС-ай корр. Н. Субботович). Нёдондо жэл үнеэн бүриhөө 5 мянган, бүри олоншье килограмм hү haahан республикын түрүү hаалишадые хүндэлэлгын hайндэр эндэ болобо.

Үнеэн бүриhөө 5 мянган килограмм hү haahан түрүү, бэрхэ hаалишад республикын бүхы hаалишадта хандаhан уряа бэшэг баталан абаа. Тиихэдээ харууhалдаг үнеэн бүриhөө нёдондонойхиhоо hураггүй ехэ hү haахыень уряална.

МАНТАН ТОМО СТАНОК

ХАРЬКОВ. (ТАСС-ай корр. М. Хабинский). Манай орон доторхи эгээн ехэ фрезернэ станок «Электротяжмаш» заводто ашаглалгада оруулагдаа. 500 мянган киловатт, мүн тэрээнhээ дээшэшье хүсэтэй турбогенераторнуудай ротор бүтээхэдээ энэ станогые хэрэглэхэ юм. Хоёр метр диаметртэй 13 метр ута, 160 тонно детальнууд иимэ хүндэ станогой заводто бүтээгдэжэ гаргаhан шэнэ агрегат мантан томо детальнуудые хуушанай станогуудhаа арба дахин түргөөр бүтээхэ байна.

СИБИРИИН ҮРЭМДЭГШЭДЭЙ АМЖАЛТА

ТЮМЕНЬ. (ТАСС-ай корр.). Баруун Сибириин үрэмдэгшэд нефтиин скважинануудые малтаха табан жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэбэ. Энэ үе соо «хара алтанай» асари ехэ баялиг тээшэ гүнзэгы 3 мянган нүхэн малтагдаа.

Баруун Сибириин нефть гарган абагшад бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэ үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлэн, ехэ амжалта туйлажа байна. Түсэбтэ табан жэлэй эхинhээ хойшо 7 миллион метр газар үрэмдөө. Энэнь түсэбтэ наймадахи табан жэлэйхиhээ 3 дахин ехэ болоно. Дайшалхы социалис мүрысөө дэлгэрүүлhэнэй ашаар Сибириин нефтьшэдэй түрүү коллективүүд жэлэй турша соо 100 мянган метр газар үрэмдэбэ.

Сибириин үрэмдэгшэд hайн шанартай ехэ продукци гаргаша багатайгаар үйлэдбэрилхэ зорилго табинхай. Түсэбтэ табан жэлэй hүүл болотор даабариhаа гадуур 2,4 миллио[н] газар үрэмдэхэ гэбэ. [...]жэ Главтюменьнеф[...] олзоборилогшод түсэ[...] бан жэлэй даабари[...]дуур 40 гаран милли[...]но эрхим шанартай [...] алта» үйлэдбэрилэн[...]ха байха.

ДҮЛЭТЭ ЖЭЛНҮ[...] ДУРАСХААЛДА

ЛЕНИНГРАД. (Т[...] корр. Д. Полищук). [...] лэлгэдэ өрсөд байh[...] нүүдтэхи арадай [...] хүдэлмэришэдэй hай[...] най отрядта ородог [...] нууд мүнөө Кировэй [...] гэжэ нэгэдэлэй музе[...] курсоводууд болонхой. [...] нэй хотые баатарлига[...] гаалгын түүхэ, Эсэгэ[...] хамгаалгын Агууехэ [...] жэлнүүдтэ хүдэлмэ[...] кировецүүдэй хэhэ[...] зоригто ажал тухайд[...] товигууд хөөрэн дү[...]

Ленинград хотые [...] хын түлөө байлда[...] хабаадаhан частьнуу[...] рэгэй тугууд эндэ б[...] реэлэлгын үеэр бэ[...] тэмдэглэлнүүд, хү[...] шэн патрульнуудай [...] лаhан журналнууд, [...] рай үхэлөөр унаhан [...] нуудай бэшэгүүд энд[...] данхай.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ?

…ОНОЙ МАГТААЛ ОРОЛДОСОҺОО

…Цыпилма, нөөхи теле… һайнаар харуул… Шадажал шэлээ байнаш. …Мухар-Шэбэрһээ …ашань углуугай гоёлто …лэ байгша. Һайн даа, … Зоной түлөө оролдо… хүн золтой жаргалтай … юм. Шинии һайгаар … дээрэ боложо байһан …нинуудые гэртээ һуу… харадаг, шагнадаг боло…,— гэжэ наһажаал үбгэн … элирхэйлэн хэлэбэ.

…Һамда хүдэһэн дэгэл … үгыт, Цыпилма абгай, … адуулхадаа үмдөөд, …агүй амар ябахаб,— гэ… …залуу хүбүүнэй захилые …лагша тусхай дэбтэртэ … абаад:

…Үглөөдэр Мухар-Шэбэр… Тэндэ байгаагүй …, ерэхэ долоон хоногто …-Үдэ бараанда ошоходоо …меш асархаб,— гээд ха…

…хөөрэлдөөе аймагай …захын Хүсөөтэ тосхоной …раанай магазин соо тээ… …дуулаа һэмди.

… совхозрабкоопой …рилэгшэд ажалшадай …бүриин эрилтэ шадаал …һаар хангаха асуудал… …үргэлжэ һаналаа таби… …байдаг. Кооперативууд …гшэ жэлдэ өөһэдынгөө …бэелүүлхэ талаар го… …амжалта туйлаа. Роз… эд бараа, эдеэ хоолой …үдые наймаалха, пай… …дай тоо олошоруулха, … орохо мүнгэ зөөри …лха түсэбүүдээ үлүү… …дүүргээ. 1974 ондо хам… 2 миллион 81 мянган …гэй эд бараа, эдеэ хоо… …зүйлнүүдые хүн зондо …аха түсэбтэй байбал, … 200.000 түхэригөөр … гэхэ гү, али эд ба… … эрьесын түсэб 102 процент дүүргэжэ шадаа.

— Бидэ «Эрдэм», мал шахан таргалуулдаг һутайн, «Одон» совхозуудай ажалшадые хангадагбди. Бүхыдөө 23 магазин, 2 столово хүдэлдэг, Ажалшадай үдэр бүриин эрилтэ гүйсэд хангажа шадаһанһаамнай арадай ажахын түсэбтэ даабаринууд бодотоор бэелүүлэгдэхэ гэжэ наймаалагшаднай һайн мэдэдэг. Тиимэһээ хүн бүхэн дааһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг,— гээд, совхозрабкоопой түрүүлэгшэ М. Н. Батуев хөөрэнэ.

Холын отара, фермэнүүдтэ ажаһуудаг, ажалладаг малшадые үбэлэй үедэ эд бараан, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр байра дээрэнь һайнаар хангаха тухай асуудал наймаалагшадай хамтын суглаан дээрэ эртэ намар хэлсэгдэжэ, тодорхой хэмжээ ябуулга хараалагдаһан. Магазинуудай үбэлэй һаранuудта хүдэхэ сагынь, автолавкануудай ябаха график нютагай Соведэй гүйсэдком, совхозуудай партийна, профсоюзай организацинуудтай зүбшэн хэлсэгдэжэ тодорхойлогдоо. Наймаанай шэнэ график зохёоходоо, малшадта таатай зохид арга боломжо хангаха эрхэ байдал хараада абтанхай. Үбэлэй хүйтэнэй эхилхэһээ урид хүсэд хүрэхэ эд бараанай нөөсэ байгуулагдаа. Тиигэжэ хэдэн зуугаад паар валенка, резинэ, кирзовэ сабхи, элдэб янзын дулаан хубсаһа хунар, барилгын материал болон бусад хэрэгсэлнүүд асарагдаһан байха юм. Наймаалагшагүй ларегууд Боомой отделениин Харгааһата нютагта һууражаһан Д. Эрдынеевэй, Мухар-Шэбэртэ түбхинэһэн Б. Бадмаевай эхэ хонидой отаранuудта нээгдэнхэй. Эд бараанинь арба хоноод лэ шэнэлэгдэжэ байдаг.

Совхозрабкооп хоёр автолавкатай. Тэдэнэй ерэхэ үдэрые малшад һайн мэдэдэг. Автолавкын жолоошод-наймаалагшад Н. Б. Дондок-Доржиев, А. И. Козлов гэгшэд тушаа гомдол ородоггүй, малшад, механизаторнуудта хүлеэгдэжэ, хүндэтэй айлшадынь болодог. Наймаалагшад һара, квартал бүхэнэйнгөө даабари ходо үлүүлэн дүүргэдэг. Хүн зоной захил саг соонь дүүргэхые оролдодог. Хоюулан коммунис ажалай ударнигууд. Автолавкада 18-дахи жэлээ хүдэлжэ байһан Нацаг Батуевич хүн зоной эрилтэ хангаха талаар бэрхэ жолоошон-наймаалагша гэжэ а й м а г соогоо мэдээжэ болонхой. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлдэ 100 мянган түхэригэй наймаа хэжэ, абаһан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргээ.

Автолавкануудай эд бараан, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр олон янзын байха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Хомор зүйлэй эд бараанай ехэнхи хубинь малшадта наймаалагдахаар илгагдадаг гуримтай. Гэхэ зуура автолавкануудта багсалагдаһан эдеэ хоолой зүйлнүүд тон багаар үгтэнэ. Газаа хүйтэндэ шэгнүүр тодхожо, наймаа хэхэнь бэрхэтэй ха юм.

Түгнэ тосхоной түбэй магазинда М. Б. Базарова К. Т. Тогошиева хоёр арба гаран жэлдэ хүдэлнэд. Хоюулан коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн. Эдэнэр ажалшадай эрилтэ гүйсэд хангахын түлөө саг үргэлжэ оролдодог байһанайнгаа түлөө нютагайнгаа хүн зоной дунда хүндэтэй юм. Наймаалагшад ажалдаа түрүү онол арга үргэнөөр хэрэглэдэг. Хүн зоной захил дүүргэхын тула Мухар-Шэбэрэй оптово баазада өөһэдөө ошоод, хэрэгтэй юумэеэ шэлэжэ илгадаг. Тиигээд тэдэнээ өөһэдөө асаржа наймаалдаг. Тиимэһээ магазиндань үни удаан хэбтэһэн эд бараан байдаггүй.

«Одон» совхозой түб һууриин Хүсөөтэ тосхондохи эд бараанай магазинине даагша Ц. Г. Гомбожапова тушаа дээрэ халта дурдаа һэмди. Цыпилма Гомбожаповна наймаашанаар хори гаран жэлдэ ажаллаха зуураа, баян дүршэлтэй болонхой. Ажалшадай эрилтые һайнаар хангахын, эд бараанай эрьесын һара, квартал, жэл бүхэнэй түсэб дүүргэхын түлөө саг үргэлжэ оролдоно. Цыпилма Гомбожаповна хүн зоной захил саг соонь дүүргэхые ходол эрмэлзэдэг, тэрээндэ бүхы һаналаа табин ажалладаг заншалтай. Туһалагша Сэржэма Бимбаевадаа магазинаа даалгаад, автобуста һуужа, Мухар-Шэбэр гү, али Улаан-Үдэ Буркоопсоюзай баазада ерэжэ, хүн зоной захиһан эд бараа бэдэржэ шэлэдэг, илган абалаг. Һүүлэй хоёр һарын туршада Хүсөөтэ тосхоной ажаһуугшадта 100 гаран телевизор Улаан-Үдэһөө асаржа наймаалаа.

Түгнын совхозрабкоопой хүдэлмэрилэгшэд, наймаалагшад КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада харюу болгон, ажал хүдэлмэреэ бүри нарижуулан һайжаруулха, шэнэ, түрүү онол арга үргэнөөр хэрэглэхэ, ажалшадай эрилтэ хангалгые дээдэ хэмжээндэ хүргэхэ гэһэн угтамжын түсэб баталан абаад. улам зоримгойгоор тэмсэжэ эхилбэд.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

…АНДА ХҮРТЭҺЭН СОМСОВЕДҮҮД

…үнгэрөөшэ 1974 ондо …аймнай сомоной … сельскэ Соведүү… …дунда дэлгэрһэн со… …ис мүрысөөнэй дүн …гдаба. Мүрысөөндэ …аар Хэжэнгын со… … Совет тоологдобо. … сомсоведтэ дам… …гын Улаан туг 150 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаа. 100 түхэригэй хоёрдохи шанда Доодо-Худанай сомсовет хүртэбэ.

Мүрысөөндэ илажа гараһан сомоной Соведүүд үнгэрөөшэ жэл ажалшадай дунда ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулжа, нютагайнгаа ажахы, соёл культура хүгжөөхэ талаар горитойхон амжалтануудые туйлаһан байна.

Г. БАДМАЕВА,
Хэжэнгын аймагай
Соведэй гүйсэдкомой
секретарь.

…ХЭДЭЙНГӨӨ ШАРАЙЕ …АНАЖА ЯБАЛТАЙ

…анха түрүүшынхеэ Бу…оронтой тон һонёон та…а хүм. Гэбэшье жур… …хүнэй ажабайдалда …гдээгүй һонирхолтой … байдаггүй юм гэлсэ…аб даа. Манайшни мэр…иимэ ха юм: үдэр бү…и, үнгэрхэдөө часшье, …даа минуташье дүүрэн …той байха, шэнэ хүнүү…үлзахаш, хаагуур яа…ходо аяншалхаш. Гэ…бэшье, Буряад оронгой …түрүүн би нёдондо зун, …рэй» мүндэлһэн дайда…хэдэн мянган модоной …оршодог Полшын Ара… Республикын ниислэл — …ава хотодо ушараа аб. …дэ Варшава хотын сү…гдэһөөр 30 жэлэй ой …о байгаа. Полшын мэ… …журналистка Тереза …ньскан гэгшын гэртэ …тойхон зунай нэгэ үдэ… «каве» гэжэ суута …о хара кофе хэдэн ая…ма һуухадаа уулзааб. … Буряад орон тухай, …лай саадахи хизаар ту… Варшаваһаа холо оршо…байдада болоһон уулзал… … тухай хөөрэбэ. Гэрэ…өөрөө шагнангаа, «Кон…аты» гэжэ польско жур…ранаб. Тэрэ журналай … номер Буряадай АССР-… шахуу зорюулагдаһан …. Журналай шэмэглэл, …а Мажинськаягай ста…зүнүүдэй, Буряадай бай…ын фото-зурагууд — … юумые авторай һонир… … нюдөөр хаража, Бу… оронoй социальна та…а хубилһые зураглаха … оролдоһые гэршэлэнхэй … Гэхэ зуура польско жур…сткын хөөрөө шагнахаа… «ехэ юумэн холоһоо …рогдодог» гэһэн поэдэй … һанаандаа оруулаа … Хойто зүгэй Вологда… …дай хизааргүй тала — …минин Эхэ орон гээшэ … тэрэ үедэ досоомни ха…роо һэн.

…б даа, манай ороной …уд үни сагһаа хойшо …даа хамта сохидог, …эрээшье хамта хэдэг …н гээшэ ааб даа. …Москваһаа Улаан-Үдэ тээ…ындэжэ ябахадаа хажуу… …һууһан залуу хоёрые …лааб. Тэрэ хоёр гансата …, буряад, латыш хэлэн …рэ дуугаралдаха юм. Юрэ …ын тэрэ хөөрэлдөөнһөө …гоодом, буряад хүбүүн …ш яһанай хани басагаяа …ндтэе харуулхаяа асар……ибаа хэбэртэй. Тэдэ хоёр …о нэгэ хэлэн дээрэ — …г дуранай, халуун хани …сэтэй хэлэн дээрэ хэө… …энэ гэжэ абаһаар ойлго… …р байгаа һэн. Энээхэн үзэгдэл тиимэшье ехэ юумэн бэшэ гэжэ һанагдаха аабза. Зүгөөр манай ороной олон ондоо үндэһэ яһатанай хоорондохи бата бэхи холбоон тухай хэлэхэ зуураа, хани барисаанай мэдэрэл гээшэ совет хүнүүдэй сэдьхэл зүрхэндэ нэбтэршэнхэй гэжэ магтадагбди. Хани барисаан имагтал Конституциин үзэгөөр бэшээтэй бэшэ, харин бидэнэй үдэр бүриин ажабайдалда үзэгдэжэ байдаг юумэн болошоо ха юм.

«Литературная Россия» гэжэ долоон хоногтоо нэгэ дахин гаража байдаг газетэдэ национальна литературын асуудал шиидхэлсэдэг хүн хадаа би тэрэ ушарые — манай арадуудай хамтын һаналай нэгэдэнги байдалые һайн мэдэрдэгби.

Манай газетын онсо илгааһаа — Россин уран зохёол болон соёл болбосорол тухай уншагшадтаа хөөрэжэ, харуулжа байха зорилгоһоо удхалжа үзэхэдэ, ороң доторнай зохёолшодой үгэ мүнөө ямар удха шанартай болооб гэжэ хэлэжэ үгэнэ бшуу. Советскэ Союзда барлагдаһан үгэдэ ямар анхарал, ямар дуран хандуулагдадаг бэ, тиимэ юумэн бүмбэрсэг дэлхэйн нэгэшье буланда үгыл хаш даа. Тиимэ анхарал, дуран үдэр бүри ехэ боложо байдаг гээшэ. Эндэ гансахан баримта дурдая: москвичууд үдэр бүри 300 мянган ном худалдажа абадаг. Хэдэн зуун авторнуудай дунда буряад уран зохёолшодой нэрэнүүд бии гэжэ хэлэхэдэ урматай байна. Уран зохёолдо дуратайшуулда Хоца Намсараевай, Николай Дамдиновай, Дамба Жалсараевай, Исай Калашниковай, Африкан Бальбуровай нэрэнүүд танил байха. Булганай нэрэ дурдажа барахагүйш!

«Литературная Россия» анхан бии болгогдоһоор 12 жэл болобо. Теэд «наһаараа» залуушье һаа, манай газетэ олониитэдэ һайн танил болонхой. Тэрэниие имагтал ородууд бэшэ, Карелиин модошон, Байгалай загаһашан, Урмуртиин колхозник — булта уншадаг. Россин Уран зохёолшодой холбооной орган хадаа манай газетэ имагтал ниислэл хотодо боложо байдаг һонинине бэшэ, олон үндэһэ яһатанай соёл культурын болон искусствын байдал харуулдаг. Жэшээнь, һүүлэй номернуудай нэгэндэ театральна шэнжэлэгшэ Юрий Зубковой буряад театр тухай хөөрэһэн статьяе толилоо һэмди. Республика дотор тэрэниниемнай анхаралтайгаар угтаһаниинь һайшаалтай. «Гэсэрые» зохёогшодой уг залгамжалагшад бологшо буряад уран зохёолшодой бүтээлнүүд «Литературная Россия» гэжэ газетын хуудаһанда ходо гаража байдаг. Буряад зохёолшодой номууд тухай шэнжэлэлшье хэблэгдэдэг. Буряадай уран зохёолой һониниие хуу мэдэжэ байха гэжэ бидэ оролдонобди. Тиимэһээ «Литературная Россия» газетын һаяын номернуудай нэгэндэ буряад уран зохёолой амжалтые харуулха гэһэн хүсэлнай тэрээнһээ үндэһэтэй юм.

Байгалай ойро оршоһон республикын соёл культурын мүнөөдэрэй байдалые харуулхадамнай, Россин уншагшадай сэдьхэлдэ удаан саг соо мартагдахагүй бэзэ, буряад уран зохёолой бүхэроссин, гадна бүхэсоюзна сидэрһээ соностожо эхилһые үшөө дахин гэршэлхэ бэзэ гэжэ би һананаб.

Энэ жэлэй эхиндэ бии болгогдоһон «Аха дүү бүлэнэр соо» гэжэ ниитэ гаршаг тухай хэлээгүй һаам, «Литературная Россия» тухай хөөрөөмни дутуу байха. Совет хэблэлэй түүхэдэ анха түрүүшынхеэ бидэ коряк, ительмен, чукча, манси болон бусад бага яһатанай соёлой амжалта, туйлалтые саг үргэлжэ ехээр харуулдаг болобобди.

Совет орондо өөрын зохёолшогүй арад гэжэ үгы хаш даа. Мүн баһа олон зуун жэлэй үндэһэгүй соёл болбосорол гэжэ байхагүй. Тиимэһээ «Гэсэр» гэжэ үльгэрые бэшэжэ абаад, анха түрүүшынхеэ найруулан бэлдэһэн Матвей Хангалов, Цэбээн Жамсарано гэгшэд, «Калевалые» бэшэжэ абаад, үри саданартаа дамжууһан финн Элиас Ленрот, бүхы наһаараа оньһон, хошоо үгэнүүдые, онтохонуудые суглуулһанород фольклорист Афанасьев гэгшэдтэй тон адли габьяа харуулаа гээшэ. Хэрбээ тэдэнэй тиимэ габьяа гаргаагүй һаа, бидэнэй омогорхохо юумэн үсөөн байха бэлэй.

«Ехэ юумэн холоһоо обёорогдодог» гэһыень зүбшөөгөөшье һаа, «нюур нюураараа тулгаад, нюураа харалсахагүй» гэхэдээ, Сергей Есенин тоншье зүб гэхээр бэшэ байгаа хаш. Хаанашье ябахадаа, хажуудаа зэргэлээд гү, али хари газарташье байхадаа, хани нүхэдэйнгөө нюурые бидэ һанажа ябаха ёһотойбди. Тэрэ мүртөө дуулбаряар бэшэ, нюдөөрөө хараһан байхадаа, бүришье һанахаш. Тиихэдээ Россин уужам дайда, аха дүү бүлэ боложо хамтарһан арадуудай ойлгосотой болохо.

В. ДЕМЕНТЬЕВ,
«Литературная Россия» газетын национальна Уран зохёолой таһагые даагшын орлогшо.

АРАДАЙ МҮНХЭ ДУРАСХААЛ XXX

ҮХЭР БУУГАЙ ЭЗЭН

Кабанск ошохо автобусой ябаха саг дүтэлшэнхэй, хүнүүд һууринуудаа эзэлбэ. Энэ үедэ далаад шахуу наһатай үбгэжөөл ороодхибо. Хүнүүд тэрэнтэй урин зөөлэнөөр мэндэшэлсээд, жолоошоной хажуудахи дулаан һууридаа һуухыень дурадхаба. Үбгэжөөл аягүйрхэбэшье, хүндэмүүшэ хүнүүдэй гуйлтаһаа арсабагүй.

Тэрэнтэй сасуу гэхээр, мүн ахашье гурбан үбгэжөөл автобус соо ябалсаа һэн. Теэд тэрэ үбгэжөөлые тусгаар хүндэлһэниинь нэгэл удхатай бэлэй. Уданшьегүй автобус хүрэхэ газартаа ерэжэ, үнөөхи үбгэжөөлнай ямаршьегүй хүнгэхэнөөр автобусһоо буужа, бултанда баяр хүргөөд, гэр тээшээ гэшхэлбэ. Хэн бэ? Угайдхадаа нэрэ, обогыень һурангүй үлэһэндөө халаглаа һэм.

ПИОНЕРЭЙ ТАҺАЛГА СОО

Кабанскын дунда һургуулиин пионерэй таһалга соо тэрэ үдэр үхибүүд олон байгаа. Хэшээлнүүд үни хада дүүрээшье һаа, үхибүүд гэртээ ошохоо яаранагүй. Хүн бүхэнэй нэгэл юумэ хэнэ. Зариманиинь хэды арбаад зурагуудые хабтагар сагаан саарһан дээрэ эмхилжэ табяад, хажуудахи нүхэрһөө зүбшэл һурана. Нүгөөдүүлынь юушьеб бэшэжэ тухашарна.

Согтой хүхюун пионернүүдтэй хөөрэлдэбэбди. Бүхы юумэн элиршоо бэлэй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай гушан жэлэй алдарта ойдо бэлэдхэл хэжэ, дайнда ябаһан нютагай хүнүүд тухай материалнуудые суглуулаад, тусхай булан эмхидхэжэ байгаа. Тиигэһээр байтарнай һургуулиин һуралсалай таһагые даагша Елена Ивановна Белькова орожо, үхибүүдэй хэжэ байһан ажалые хэлсэжэ оробо.

— Манай һургуулиин «Бэдэрэлгэ, салют, илалта» гэжэ нэрэтэй пионернүүдэй бүлгэм дайнда алдаршаһан нютагай хүнүүд тухай нилээд ехэ юумэ суглуулаад байна. Гушан гурбан хүнэй дайшалхы намтарые мүнөө дээрээ элирүүлээд байна. Тэдэнэй дунда ехэл һонин намтартай хүнүүд бии. Жэшээнь, һургуулитаймнай зэргэлээд шахуу П. И. Дарчук байрлана. Дайнай эхинһээ эсэс хүрэтэр ябаһан хүн шуу. Энэ нүхэртэй бидэ һая танилсаабди,— гэжэ Е. И. Белькова хөөрэнэ.

Дайнай ветеранайда ерэхэдэмнай, тугаарайхи автобусоор Улаан-Үдэһөө ерэлсэһэн үбгэжөөл өөрөө угтажа байбал даа. Энэ үбгэжөөлые нютагай зоной хүндэлдэг ушар шалтагааниие гансата ойлгоо һэм. Гэртэнь арбаад үхибүүд сугларанхай. Алба хэхэеэ болиһон полковник Петр Иванович Дарчук дайшалхы зам тухайдаа хөөрэжэ, сүлөөгүй байгаа һэн.

ДАЙНАЙ ХАРГЫГААР БЕРЛИН ХҮРЭТЭР

Петя гэжэ хүбүүнэй ажалайнь намтар Шэтын локомотивна деподо эхилһэн юм. Түмэр хайлуулаадшье туршаа, станогойшье хажууда зогсоо... Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, хүдэлмэришэн ангиин эгэршэгүй хүсэтэйе тэрэ эдир наһанһаа мэдэрээ һэн. «Юундэ артиллерист болоо һэмта?» гэжэ үхибүүд асуудаг. Тиихэдэнь Петр Иванович бодолгото болохо. «Өөреөшье һайн мэдэгшэгүйб. Бага наһанһаа түмэр түдэгэтэй носолдоһон тула тиигээ һэн гүб» гэжэ харюусахал даа.

Артиллеристын һургуули дүүргэһыень дурдаадшье ялалтайб. Шухалань гэхэдэ, үхэр буугай оньһо шудалхадаа ядамаггүй бэрхэ, дайшалхы бүхы нюуса һайн мэдэхэ байһанаа харуулһан юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай урда тээ П. И. Дарчук батарейн командир болонхой. Тиигэһээр дайн эхилжэ, нүхэр Дарчугай хүтэлбэрилдэг батарей Смоленск ба Ельня шадар болоһон тулалдаанда анха түрүүшынхеэ хабаадажа, эгэршэгүй эрэлхэг зоригтой байһанаа харуулһан байха юм.

Баруун Двина шадар болоһон асари ехэ тулалдаан хэзээдэшье мартагдашагүй. Манай баатар сэрэгшэд гэр бүхэнэй түлөө ами наһаа үгэхөөр дайлалдаа һэн. Тиихэдэнь дайсад бүлэг танкнуудые доболгодо оруулба. Петр Ивановичай ударидагша батарейн сэрэгшэд урданайхиһаа бүришье хүсэтэйгөөр •эблэржэ, дайсанай танкнуудые дүтэ оруулха гэжэ шиидэбэ. Дүтэ ерэхэтэйнь сасуу манай үхэр буунууд һүрөөтэй шангаар зоходолдожо, алуурша дээрмэшэдэй урдаһаа галта һомонуудые шэдэлүүлбэ. Түрүүлжэ ябаһан гурбан танк дээшээ нэгэ бага обхолзоод, байра дээрээ түмэр гэнжэеэ эрьюулһээр зогсошолой. Уданшьегүй хара утаан бушхажа, алуурша цээрмэшэд үхэлөө олоо һэн. Хойноһоонь һубарилдаһан танкнууд эмхи гуримгүйгөөр урагшалжа, галта һомонуудые шэдэлүүлээшье һаа, удаа дараалан улаан галаар соробхилоо бэлэй. Баруун Европын газар дайда дээгүүр ямаршьегүй ябажа, зарим ушарта нэгэшье һомо һургэнгүй гараһан фашистнарай танкнууд эндэ зогсоо, тиигээд гэдэргээ сухариха баатай болоо һэн даа. Тиигэжэ П. И. Дарчугай батарей тон шухала газар эзэлжэ, манай сэрэгэй саашадаа добтолхо хэрэгтэ харгы нээһэн байна. Командованиин зүгһөө магтаалда хүртэжэ, уданшьегүй зарим сэрэгшэдынь орден, медальнудаар шагнагдаа бэлэй.

Үхэр буу гээшэ дайнай бурхан юм гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Гансал ёһотой эзэн шэнги ударидаха хэрэгтэй. Тиихэдэ Петр Иванович үхэр буугай ямар үүргэтэй байһаниие һайн мэдэнэ.

Тэрэнэй дайшалхы харгы зам Москва хотоһоо Берлин хүрэтэр һуунагтана. Хэдэн мянган километрэй зайда үргэлжэлһэн дайшалхы замдаа эрхим һайн хүбүүдтэйгээ хэтэдээ хахасаха баатай болодог һэн. Берлиние сүлөөлэлсэһэниинь бүришье һонирхолтой.

— Дайнай һүүл багта полк командалагша һэм. Минии полкын сэрэгшэд студебеккер машинануудта һуугаад, хойноо үхэр буунуудаа шэрээд, нэгэ һүниин туршада дайсанай ара талада гаража, Берлинэй хойто талаһаа сохёобди. Берлин шадархи газар доро самолёдой аэродром гэнтэ харабабди. Тэндэ дайсанай 4500 сэрэгшэд эшээлһэн байгаа. Бултыень плендэ абаа һэмди. Гадна самолёдууд, мүн бусад дайшалхы техникэ бидэнэй гарта ороо һэн,— гэжэ Петр Иванович мүнөө хөөрэнэ.

Петр Иванович минын тэһэрхэдэ олон дахин ушаралдаһан аад, нэгэшье шархатаагүй гараһан юм. Мухар талаан гэжэ гү?.. «Ёһотой баатар үхэл тухай бодожо ябаха ёһогүй юм. Хэрбээ айжа, ходо һэргылжэ, тэргэдэжэ, нишэ тишээ гүйжэ ябаа һаа, заяандаашье дайлалдажа шадахагүйш» гэжэ тэрэ хэлэнэ. Энэнь зүб гэжэ һанаштай. Нэмэлтэ юуб гэхэдэ, юунэй түлөө тэмсэжэ, дайлалдажа ябаһанаа мэдэхэ шухала ааб даа.

Полковник П. И. Дарчугай сүлөөлэлсэһэн хотонууд, һуурин нютагууд олон. Жэшээнь, Ржев, Белый, Можайск, Гжатск, Брянск, Гомель, Рещица, Ковель, Брест болон бусад хотонуудай хүн зон нүхэр Дарчугай полкын сэрэгшэдтэ баясаһан. баатаршалгаарнь омогорхоһон байха. Тиихэдэ тэрэнэй полк Курска-Орловско дүхэригтэ болоһон асари ехэ тулалдаанда хабаадаһан. Вислэ ба Одер мүрэнүүдые дайгаар гаталжа гараһан намтартай.

П. И. Дарчугай ябаһан артиллерийскэ часть сэрэгэй Верховно командованиин резервэдэ байжа, фронтһоо фронт хаягдажа, дайсанай бүхэлэлтые сүмэ сохидог байгаа.

ШАГНАЛ БҮХЭН ӨӨРЫН НАМТАРТАЙ

Хойто үдэрынь һургуулиин пионерэй таһалгада ороходомнай, Петр Иванович Дарчугай дүрэнь үргэлжэ ехэ саарһан дээрэ зурагданхай, орден ба медальнуудынь холоһоо яларан харагдахадал гэхэ юм. Орден, медаль бүхэниинь өөрын намтартай. Ямар орден хаана, ямар тулалдаанай түлөө абаһыень хүнүүд мэдэхэ эргатай.

Дайшалхы шагналынь үнэхөөрөөшье олон. Улаан Тугай хоёр, Суворовой 3-дахи шатын, Александр Невскиин, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай хоёр, Улаан-Одоной орденууд болон медальнууд тэрэнэй сээжые шэмэглэнэ.

Петр Иванович саг үргэлжэ һургуулиин үхибүүдтэ уулзажа, дайшалхы зам тухайдаа хөөрэжэ, Эхэ орондоо хэлбэришэгүй инаг дуратай ябахыень халуун зүрхэнһөө урьялна. Коммунист, сэрэгшэ, командир тухай хэлэхэдэ инмэл даа!

Ч. БУДАЕВ,
запасай подполковник.
М. ОСОДОЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: полковник П. И. Дарчук Кабанскын дунда һургуулиин 10-дахи «В» классай һурагшад Яковлев Виктор, Яковлева Оля хоёрто дайшалхы зам тухайдаа хөөрэжэ һууна.

МҮРЫСЭДЭГ ОБЛАСТИИН ҺОНИН

«ИЛАЛТЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Агын округой автотранспортын предприятиин коллектив жэлэй эхиндэ абаһан социалис уялгадаа хубилалта оруулжа, юһэдэхи табан жэлэй туршада арадай ажахын ашаа шэрэхэ түсэбтэ даабаряа Агуухэ Илалтын 30 жэлэй ойн һайндэр болотор дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ. Байгша оной майн 9 болотор энэ жэлэй түсэбһөө гадуур 50 мянган тонно ашаа шэрэхэ зорилготой.

Агуу Илалтын һайндэргэ зорюулжа абаһан социалис шэнэ уялгануудаа Агын автотранспортна предприятиин жолоошод нютагайнгаа суута хүбүүн, Советскэ Союзай Герой Базар Ринчиногой мүнхэ дурасхаалда зорюулха гэжэ шиидэнхэй.

110 ПРОЦЕНТ ДҮҮРГЭБЭ

«Балейзолото» комбинадай «Любовь» гэжэ рудчигай горнягууд болон шанаржуулагшад партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгада харюу болгон, түгэсхэхы жэлдэ үнэтэ металл худалдаха түсэбтэ даабаряа 6.5 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Тус руднигай коллектив абаһан эдэ уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула жэлэй түрүүшын үдэрһөө бүгээсэ ехэтэйгээр ажаллажа эхилээ һэн.

Руднигай хүдэлмэришэд түрүүшын амжалта туйлаба: январь һарада руда малтан абаха, шанаржуулха түсэбтэ даабаряа тэдэнэр 110 процент дүүргэһэн байна.

ХОЁР ХАЛААНДА

Улетовско районой «Победа» колхоздо Черновскойн техническэ мэргэжэл олгохо хүдөөгэй училищиин филиал нээгдэнхэй. Тэрэнэй ашаар лэ тус колхоздо механизаторнууд олошорно. Тиимэһээ хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын үедэ эндэхи механизаторнууд хоёр халаанда хүдэлжэ, техникэ болон механизмуудаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашагладаг болоһон байна.

«Победа» колхозой гэшүүд механизаторнуудтаа хүндэтэйгөөр хандадаг заншалтай. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэдэнэр ажахын бүхы һалбаринуудта — тарялан дээрэ, һаалиин фермэдэ, хонидой отарада, сабшалан дээрэ жэлдэ һайнаар хүдэлнэ ха юм. Тиимэһээл энэ колхозой залуушуул техническэ мэргэжэл шудалха дуратай байна бшуу.

СОВЕТ АРМИИН ҺАЙНДЭРТЭ...

Ажалай Улаан Тугай ордента «Комсомолец» гэжэ гурэнэй заводой мастерскойнууд соо станогуудай хүнхинөөн үглөөнһөө үдэшэ болотор замханагүй. Заһабарилагдаһан тракторнууд, бусад техникэ үдэрһөө үдэртэ олошорно.

Хабарай тарилгада бэлэдхэжэ эхилхэдээ, энэ госплемзаводой механизаторнууд бүхы 64 трактораа февралиин 23, бусад техникээ маргын 15 болотор заһабарилжа дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Абаһан эдэ уялгануудаа тэдэнэр амжалтатайгаар дүүргэнэ. Мүнөө 50 гаран трактор, 40 сеялкэ заһабарилагданхай. Тэжээл бэлэдхэлгын техникэ заһабарилга түлэг дундаа ябана.

Слесарьнууд Александр Павлович Путинцев, Владимир Николаевич Тарков, Андрей Павлович Перец гэгшэд бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, үдэр бүриин даабари үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗАБАЙКАЛИИН ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

Партиин обкомой үүсхэлээр Забайкалиин эхэнэрнүүдэй совет эмхидхэгдэбэ. Шэтын горгүйсэдкомдо, КПСС-эй обком ба горкомдо, арадай гэгээрэл болон элүүрые хамгаалгада, мүн промышленностьда, хүдөө ажахыда хүдэлдэг эхэнэрнүүдэй түлөөлэгшэд тэрэ соведэй бүридэлдэ ороно. Шэтын облгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо А. И. Мельникова соведые хүтэлбэрилнэ.

Забайкалиин эхэнэрнүүдэй соведые эмхидхэһэн ушар Уласхоорондын эхэнэрнүүдэй жэлтэй тудаба. Эхэнэрнүүдэй ажалай болон ниитэ политическэ эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэ хэрэг соведэй гол зорилго болоно. Мүн тэдэнэй ажалай ба һуудал байдалай эрхэ байдал һайжаруулха, ургажа ябаа залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ шэнэ совет туһалжа байха үүргэтэй.

РАЙОНОЙ ЕРЭЭДҮЙ ТУХАЙ

«Манай район 1975 ондо ба арбадахи табан жэлдэ» гэһэн темээр Шелопугинска районой «Путь Ильича» газетын редакцида һаяхан пресс-конференци болобо.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. И. Бородин районой предприятинуудай, совхозуудай партийна организацинуудай ажал ябуулга тухай газетын журналистнуудта тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Районой хүдөө ажахые тусхай шэглэлтэй болгохо холын хараатай түсэб тухай райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ С. С. Данилов хөөрэһэн байна.

Районой хэлхээ холбооной узелай начальник С. Д. Атавин, харгын үйлэдбэриин участогай начальник Г. Н. Быков, райгүйсэдкомой худалдаа наймаанай таһагые даагша А. И. Хлевова, тоһоной заводой директор В. Н. Муратов болон бусад журналистнуудай асуудалнуудта харюусаба.

ВЕТЕРАНУУДАЙ КОНФЕРЕНЦИ

Карымска районой түбэй Анохиной нэрэмжэтэ клубта парти ба комсомолой, дайнай болон ажалай ветерануудай конференци болобо.

Энэ райондо анха түрүүшынхеэ зарлагдаһан тус конференцидэ хабаадагшадай олонхиин үбсүүндэ ССР Союзай орден, медальнууд яларжа байба. Тэдэнэй дунда партизанска 9-дэхи полкын комиссар байһан, удаань партийна хүдэлмэрилэгшэ А. Д. Шароглазов, дайнай ветеранууд В. А. Лукьянчиков, Н. Г. Калашников, А. Г. Макаров болон бусад байлсаа

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ ажалай фронт дээрэ хүдэлжэ байһан нүхэд, мүн мүнөө эрхим һайнаар ажаллажа байгшад энэ конференцидэ баһал хабаадалсаа. Тэдэнэй дундаһаа Ленинэй, Октябриин Революциин орденуудаар шагнагдаһан П. Ф. Белов, тепловозой машинист, Ажалай Улаан Тугай ордента А. И. Пушкарёв, «Урульгинский» совхозой кукурузашан Л. Р. Шахуров болон бусадые онсо дурдамаар.

«Залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар ветерануудай зорилгонууд» гэһэн асуудал энэ конференци дээрэ зүбшэгдэжэ, районой ветерануудай совет һунгагдаба. РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша Иван Георгиевич Медведев тус соведэй түрүүлэгшээр һунгагдаа.

Шэтын областиин «Забайкальский рабочий» газетэһээ абгаба.

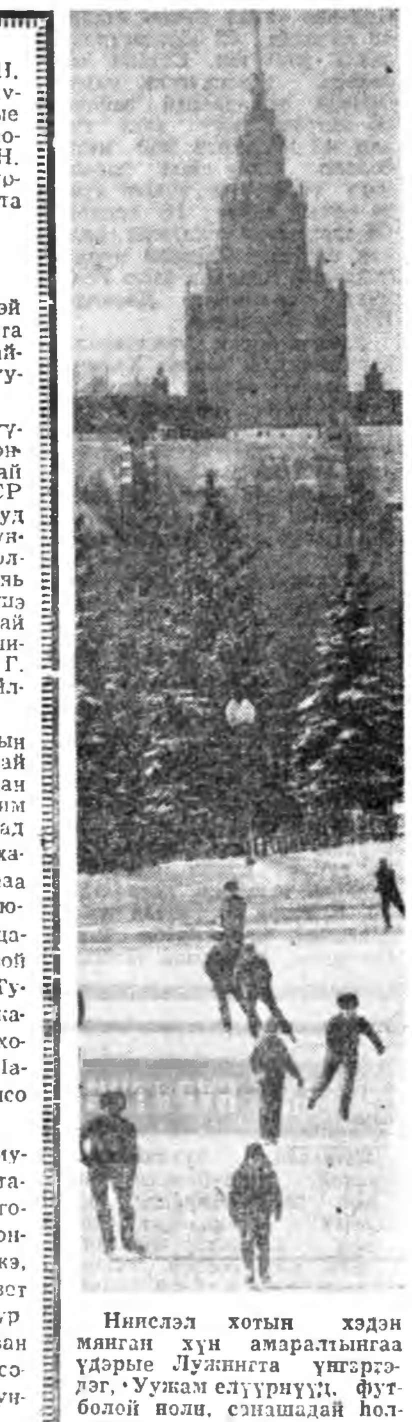

Ниислэл хотын хэдэн мянган хүн амаралтынгаа үдэрые Лужнигта үнгэргэдэг, «Уужам елүүрнүүд, футболой поли, сэнашадай һолжорхо зохид губээнүүд олоной дура татана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Лужнигтахи елүүр дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

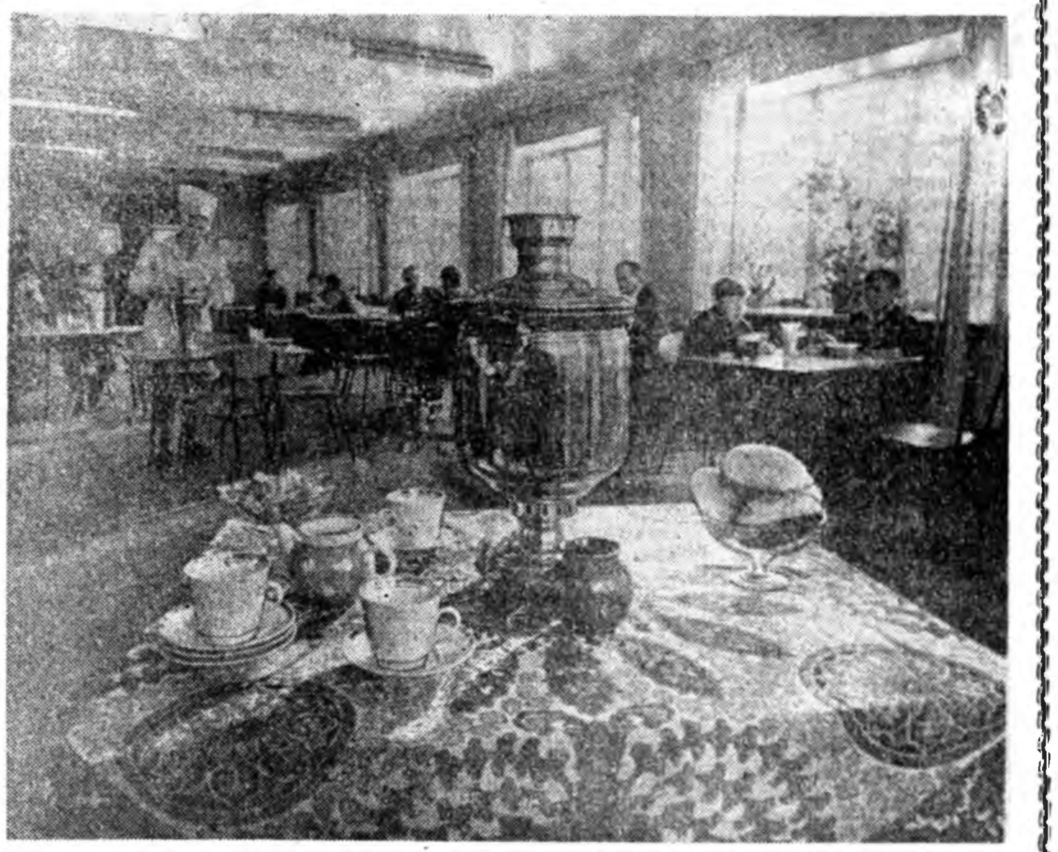

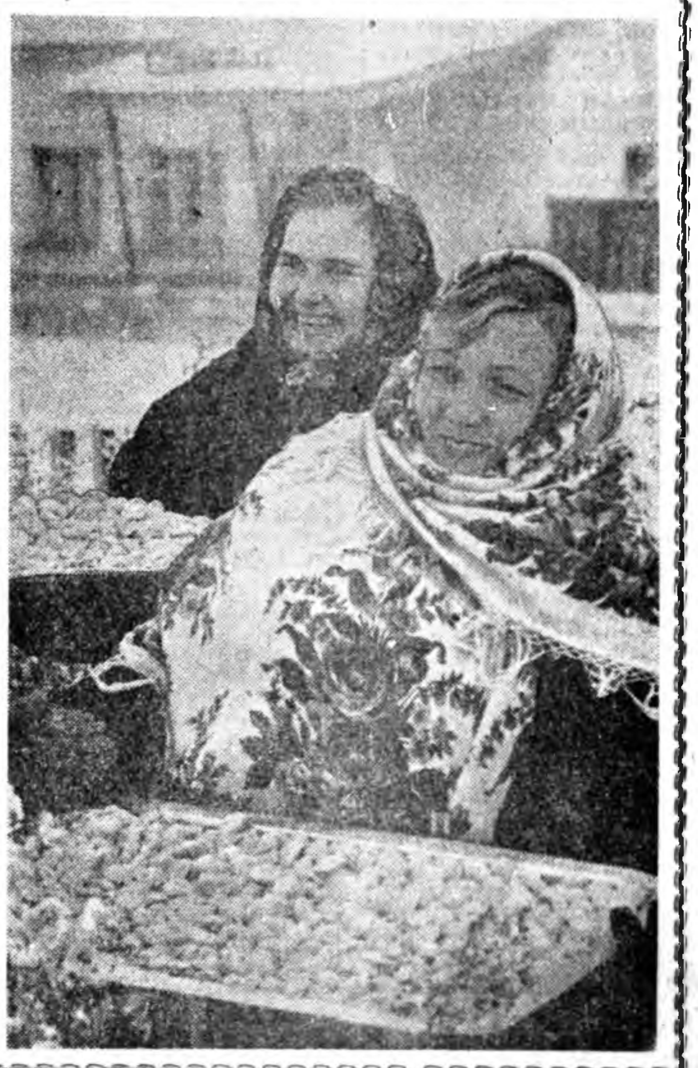

ЭРХҮҮГЭЙ ОБЛАСТЬ. Братска далайн эрье шадархи Усть- Уда гэжэ тосхоной столово соо ороходош, хүн зон хододоо олон байдаг юм. Үдэр бүхэндэ 400 гаран хүн эндэ орожо, эдеэлдэг байна. Столово соо уужам, һаруул, таатай зохид. Столовын хүдэлмэрилэгшэд эдеэ хоол амтатайгаар, һайнаар бэлдэдэг юм. Пельмен, шанаһан, шараһан загаһан, хүлдөөһэн улаагана, дабһалһан һархяаг гэхэ мэтэ эндэ байдаг. Хандагайн, баабгайн, торхируутай, һойрой мяхаар бэлдэгдэһэн амтан хоол барихаяа хүнүүд дуратайгаар ородог.

Хүдөөгэй хилээмэ баридаг газар элдэб хилээмэ, халаашаар столовые хангадаг байна.

Таряашад, модошод, ангуушад энэ тосхондо ажаһуудаг юм. Габшагайгаар ажаллаһан хүнүүдые һайнаар хангахын тула столовын хүдэлмэрилэгшэд ехэ оролдолго гаргана. Гадна эдэнэр залуу гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй эдеэ хоол бэлдэхэдэнь, туһалдаг байха юм.

Усть-Удын столово Эрхүүгэй областиин потребсоюзда эрхим түрүүшүүлэй тоодо ороно.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Усть-Удын столовын зал соо; столовын хүдэлмэрилэгшэд Людмила Яковлевна Соловецкая, Антонина Фёдоровна Журавлёва гэгшэд амтатай пельмен шанажа байна.

Э. БРЮХАНЕНКЫН фото.

(ТАСС).

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН СААНАҺАА

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 57 жэлэй ойдо, фашизмые илаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан олон материалнуудые социалис оронуудай хэблэл үргэнөөр толилно. «Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй хамта батаар жагсан, социализмын, эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай найдамтай түшэг тулгуури боложо, патриотическа ба интернациональна уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэнэ», — гэжэ Монголой «Үнэн» газетэ бэшэнэ.

Советскэ Союзай, Англиин хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо Москвада болоһон хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые Англиин хэблэл шэнжэлжэ үргэлжэлһөөр. Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха зорилготой совет гадаадын политика залан бэелүүлэгдэнэ гэжэ «Обсервер» газетэ Москвада болоһон хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые сэгнэнэ.

ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр О. Фишерэй албанай хэрэгээр Польшодо ерээд байһан тухай «Жиче Варшавы» газетэ бэшэнэ. ГДР-эй, Польшын хоорондохи харилсаае бэхижүүлгэ хоёр орондо аша туһа хүргэхэһөө гадна, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай хоорондохи холбоо барисаае улам бэхижүүлхэ байха гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэнэ.

Элдэб асуудалнуудаар совет-американ харилсаае хүгжөөхэдэ хабаатай материалнууд американ хэблэлдэ үргэнөөр толилогдоно.

(ТАСС).

ВАШИНГТОН

Худалдаа наймаанай харилсаа холбоон үргэдэнэ

ТАСС

СССР-эй ба США-гай хоорондохи худалдаа наймаанай-экономическа харилсаанай байдалые, энээнииe саашадань хүгжөөхэ хэрэгые американ-совет худалдаа наймаанай-экономическа Соведэй гүйсэдхэхэ комитет хаража үзэбэ. СССР-эй, США-гай түлөөлэгшэд, американ ехэ ехэ компаниинууд зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаа.

Худалдаа наймаан тухай һаяхан абтаһан хуулида зохихо заһабаринуудые оруулхыень туйлаха байхабди гэжэ американ талаһаа заседанида хабаадагшад үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

БОНН. Нёдондо социалис оронуудтай ФРГ-гэй худалдаа наймаан 1973 онойхиһоо һураггүй түргөөр хүгжэһэн байна. Жэлэй турша соо худалдаа наймаанай хэмжээн 39 процентээр үргэдөө.

Германиин Федеративна Республикын ажахын министерство эдэ баримтануудые мэдээсэхэдээ, экономическа харилсаагаа саашадань хүгжөөхын тула хоёр тала ехэ арга боломжотой гэжэ тэмдэглэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. Мотоциклнуудые, велосипедүүдые худалдалгын выставкэ һаяхан эндэ боложо дүүрэбэ. Энэ выставкэ дээрэ совет машинанууд ехэ үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө. Гадаадын худалдаа наймаанай «Сатра корпорейшн» гэжэ компаниин стенд дээрэ совет табан мотоцикл, нэгэ велосипед табигдажа, харуулагдаһан байха юм.

ЯУНДЕ. Совет промышленна түрүүшын выставкэ Камерунай Дуал хотодо боложо байна. Энэнь ороной хүн зоной анхарал татаба, һонирхол үүсхэбэ. Совет промышленностиин бүтээн гаргаһан эдлэл хэрэгсэлнүүд олон тоото харагшадай, Камерунай хэблэлэй ба радиогой үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө.

ДЕЛИ. Совет эмхинүүдэй ба Индиин хүндэ индустриин гүрэнэй нэгэдэлнүүдэй хоорондохи научно-техническэ харилсаае үргэдхэхэ, промышленна түхеэрэлгэнүүдые нэгэ нэгэндээ худалдаха тухай протоколдо гар табигдаа.

СИНГАПУР

Харилсаагаа саашадань хүгжөөхэ

ТАСС

Социалис оронуудтай, нэн түрүүн Советскэ Союзтай харилсаа холбоогоо хүгжөөлгэдэ Сингапур анхаралаа ехээр хандуулна. Тэрээнтэй худалдаа наймаанай экономическа харилсаагаа саашадань хүгжөөхые тэрэ оролдожо байнхай гээд парламентын сессиин зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан Сингапурай правительствын документнүүд дотор хэлэгдэнэ.

РЕЙКЬЯВИК

Хойто зүгэй оронуудай соведэй сесси

ТАСС

Хойто зүгэй оронуудай соведэй ээлжээтэ XXIII сесси Исландиин ниислэл хотодо боложо дүүрэбэ. Норвегиин, Даниин, Швециин, Финляндиин, Исландиин премьер-министрнүүд толгойлогшотой делегацинууд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

Сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар тодорхой шиидхэбэринүүд абтаагүй.

РИМ

Олзо доход хорохонь

ТАСС

Нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, 1975 ондо Италида национальна олзо доход 2.5 процентээр хорохо байна гэжэ ороной научно-техническэ комитедэй тарааһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Промышленностьда, барилга дээрэ мүнгэ һомололго 10 процентээр хорохо юм. Орон дотор экономическа хүшэр бэрхэшээлтэй байдалай тохёолдоһонһоо уламжалан, хүн зоной байдал улам муудаха байна.

ТОКИО

«ЯПОН—СССР» ГЭЖЭ БҮЛГЭМЭЙ СЪЕЗД

ТАСС

«Япон — СССР» гэжэ бүлгэмэй 19-дэхи съезд гурбан үдэрэй турша соо хүдэлмэрилһэн байна. Ороной 32 префектураһаа ниислэл хотодо ерэһэн 270 хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, эдэбхитэд тэрээндэ хабаадаа.

Үнгэрһэн жэлэй турша соо бүлгэмэй ябуулһан хүдэлмэриин дүнгүүдые делегадууд согсолоод, эб найрамдал, хани барисаа, хүршэ ёһоной холбоо бэхижүүлгын аша туһада хоёр ороной арадуудай хөөрондохи харилсаае үргэдхэхын тула хэгдэхэ саашанхи ажал ябуулгын түсэбые баталаа.

1956 ондо гар табигдаһан япон-совет хамтын декларациин үндэһөөр Японой, Советскэ Союзай хоорондо эбэй договор баталха гэһэн хүдэлөөе улам үргэнөөр дэлгэрүүлхыень «Япон — СССР» гэжэ бүлгэмэй бүхы гэшүүдые уряалһан тогтоол съезд мүн лэ баталан абаа.

ЖЕНЕВЭ

НИИТЭЕВРОПЫН ЗҮБЛӨӨН

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөнэй хоёрдохи шатын хүдэлмэри бүтэмжэтэй һайн оршон байдалда үнгэржэ байна.

Арад зоной адли тэгшэ эрхэтэй байха тухай, хуби заяагаа өөһэдөө шиидхэхэ эрхэ эдэнэртэ олгохо тухай гол ёһонуудые бүридхэлдэ абаха хэрэгтэ тойбо татаһан ушар үнгэрһэн долоон хоногой турша соо зайсуулагдаа. Энэ гол ёһоной текст бүридхэлдэ абтаба. Гүрэнүүдэй харилсаа холбоон тухай гол ёһын текст мүн лэ абтаа.

Зүблөөндэ хабаадажа байһан гүрэнүүдэй промышленна харилсаа холбооной тухай шэнжэ тухай текст бэлдэхэ хүдэлмэри дүүргэгдээ.

Зүблэхэ зүйлэй дүрбэдэхи асуудалаар — зүблөөнэй һүүлээр саашадаа хэгдэхэ алхамууд тухай документые зүбшэн хэлсэлгэдэ яһала амжалта туйлагдаа.

Зүблөөнэй түгэсхэлэй гурбадахи шатада бэлэдхэл хэлгэдэ хабаатай асуудалнуудые хаража үзэхын тула хүдэлмэришэ бүлэгые байгуулха дурадхал Швециин делегаци залан хүтэлбэрилгын комитедэй заседани дээрэ оруулһан байгаа. СССР-эй, эха дүү социалис оронуудай, мүн хэдэ хэдэн бусад гүрэнүүдэй делегацинууд энэ дурадхалые дэмжэбэ.

Совет-англиин хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын, США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй Женевэдэ хэһэн хөөрэлдөөнэй дүнгүүдые бусад делегацинуудай гэшүүд халуунаар дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэ.

ВАШИНГТОН

Хорон хабдар үбшэнтэй тэмсэл

ТАСС

Хорон хабдар үбшэниие (рак) эмшэлхэ совет, американ онкологуудай ээлжээтэ уулзалга эндэ боложо дүүрэбэ.

Совет делегациин хүтэлбэрилэгшэ, Туршалгын ба клиническэ онгологиин институдай директор, СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин академик Н. Н. Блохин үгэ хэлэхэдээ, эндэ болоһон уулзалгануудай үеэр хорон хабдар үбшэниие эмшэлхэ асуудалаар хоёр ороной эрдэмтэдэй хоорондохи харилсаанай гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байнабди гэжэ мэдүүлбэ. Мүнөө үедэ СССР-эй, США-гай мэргэжэлтэд онкологиин гол шухала асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула эршэмтэй ябуулга хэжэ байна. Хоёр ороной эрдэмтэд ехэ хүсэлэл оролдолго гарган, хорон хабдар үбшэндэ эсэргүү тэмсэлэй гол шухала олохон асуудалнуудые шиидхэхэ байха гээд Н. Н. Блохин хэлэбэ.

ТОБШОХОНООР...

КОЛОМБО. Индиин океан дээрэ империалис сэрэгэй бааза байгуулгые буруушааһан недели Шри Ланкагай Республикада эхилбэ. Шри Ланкагай Эб найрамдалай Соведэй үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн энэ хэмжээ ябуулгын үедэ олониитын суглаан үнгэргэгдэхэ юм.

КАРАКАС. Латиин Америкын парламентын ээлжээтэ сесси Венесуэлын ниислэл хотодо хүдэлмэреэ эхилбэ. Энэ түбиин хүн зоной аша туһада хабаатай хэдэ хэдэн асуудалнуудые 11 ороной делегадууд зүбшэн хэлсэхэ байна.

(ТАСС).

ЛОНДОН

Шахардуу шанга байдал һулаалгада туһа хүргэнэ

ТАСС

Англиин премьер-министр Г. Вильсонэй Москвада ерээд байха үеэр хэгдэһэн совет-англиин хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд хоёр талын харилсаанай һайжаралгада шухала үүргэ дүүргэхэ байна гээд лейборис партиһаа парламентын гэшүүн Джеффри Эдж мэдүүлээ. Советскэ Союзай хүсэлэл оролдолгонуудай ашаар Европодохи шахардуу шанга байдал нилээд һуларжа байна. Энэ хэрэгтэ Великобританиин туһа хүргэхыень бидэ хүсэнэбди гэжэ тэрэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөнэй амжалтатайгаар дүүрэлгэ манай түби дээрэ шахардуу шанга байдал һуларуулха хэрэгтэ шухала туһа хүргэхэ байна гээд Дж. Эдж үргэлжэлүүлээ. Европо түбидэхи шахардуу шанга байдалай һуларалга Англиин сэрэгэй гаргашануудые хороожо, сүлөөрһэн мүнгэ зөөриие ажалшадай социальна эрилтэнүүдтэ гаргашалха арга олгохо байна.

ВАШИНГТОН

ЮУМЭНЭЙ ҮНЭ СЭН ХҮНДЭРНЭ

ТАСС

Холбоото Штадуудай хүн зоной байдал улам муудажа байна. Ажалай министерствын ажалай статистикын бюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, байгша оной февраль һарада арад зоной үргэнөөр хэрэглэдэг эд бараанай үнэ сэн 1967 онойхиһоо 156,1 процентээр хүндэрһэн байха юм. 1967 ондо американец энэ эд бараанай түлөө 10 доллар түлэдэг байгаа һаа, харин мүнөө 15 доллар 61 цент түлэхэ ёһотой болоно гээшэ.

1974 ондо арад зоной хэрэглэмжын эд бараанай үнэ сэн 12,2 процентээр хүндэрһэн байна. Энэ хадаа 1946 онһоо хойшо жэлэй турша соо эгээл ехээр дээшэлһэн болоно бшуу. Байгша оной январь һарада орон дотор эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэн 0,7 процентээр үнэтэй болоо. 1974 оной январьһаа 1975 оной январь болотор эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэн 11 процентээр дээшэлһэн байна. Американ правительствын сэгнэһэнэй ёһоор, энэ жэлэй турша соо үргэн хэрэглэлэй эд бараанай сэн 11,3 процентээр үнэтэй болохоор хараалагдана.

Шэнжэлэгшэдэй һанамжын ёһоор, мүнөө үедэ ороной экономико илангаяа хүшэр бэрхэшээлтэй байдалда ороод байнхай. Дайнай һүүлэй үе соо оромнай иимэ хүшэр хүндэ байдалда ороогүй һэн гээд эдэнэр тэмдэглэнэ.

БЕЙРУТ

Ээлжээтэ хорото ааша

ТАСС

Үнгэрһэн амаралтын үдэр Израилиин дээрмэшэ сэрэгүүд Ливанай, Израилиин хилэ шадарай Рамия, Марвахин болон бусад һуурин тосхониие ехэ буугаар хэдэн часай турша соо буудаһан байна гэжэ «Бейрут» газетэ бэшэнэ.

ОЛИМПИИН НААДАНАЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

СПОРТ

ИТАЛИИН КОНДИТЕРАЙ КУБОК

1908 ондо үнгэргэгдэһэн Олимпиин IV нааданай марафонско урилдаан Виндзорско байшанһаа эхилһэн байгаа. Эндэһээ «Уаит Сити» стадион хүрэтэр 42 километрһээ зааха үлүү юм. Сэхынь хэлэхэдэ, классическа марафонско урилдаанай зайһаа 65 метрээр үлүү гэхэ гү, али 42 километр 260 метр болоно. Тиин июль һарын нэгэ үглөөгүүр хүшэр хүндэ холын зайда 16 ороной 56 спортсмен урилдажа гараһан байгаа. Тэдэнэй дунда хэндэшье мэдээжэ бэшэ Италиин кондитер Дорандо Пиетри ябалсаһан.

Хэблэл болон урилдаанда дуратайшуул Чарльз Хефферон илажа гараха гэжэ багсааһан байба. Тэрэ урилдаанда дуратайшуулай найдабарида хүрэхые яһала оролдоо. Тиигэбэшье 35 километр хүрэтэр тэрэ бусадай дундаһаа түрүүлжэ ябаһан байба ха. Урилдаанайнгаа сагаар тухайлхадань, бусадһаа һайн саг харуулжа ябаһан байгаа. Зүгөөр хүлеэгдээгүй ушар дайралдашоо ха юм.

Стадион хүрэтэр 6 километрэй үлөөд байхада, Хефферон эсэжэ, унашаһан байгаа. Байра дээрэнь дары ерэһэн врач тэрэниие үзэхэдөө, саашадаа урилдажа шадахагүй гэжэ хэлэһэн байна. Тиигэбэшье һаань, Хефферон арайхан бодожо, урагшаа гүйбэ гэхэ. Энэ үедэ хоёрдохи хүн Пиетри гүйжэ ябаһан байба. Тэрэ эрхимлэгшэһээ аяар нэгэ километрээр гээгдэжэ ябаһан. Италиин спортсмен Хефферониие эсээ гэжэ мэдэхэдээ, гүйдэлөө улам шангадхажа оробо. Түрүүлээд ябагшаяа бэлэхэнээр, 41 километрэй тэмдэгтэ хүсэжэ, урдань ороһон байгаа. Һүүлшынгээ шатада хүрэжэ ерэхэдээ, тэрэ баһал ехээр эсэшэһэн байба. Тиибэшье бүхы хүсэ шадалаа гарахадаа, стадиондо дүтэлөө. Тиин «Уаит Сити» стадионой харгыгаар гүйжэ ябахадаа мэдээгээ алдажа, зүүн гар тээшээ гүйхын орондо баруун гар тээшэ буляалдашаба ха. Судьянар тэрэниие арай шамай зүб харгыдань оруулһан байгаа.

Фиништэ хүрэтэр 70 метр үлөөд байхада, Пиетри унашаба ха. Түргэн туһаламжа үзүүлхэеэ хоёр врач тэрээндэ ерэбэ. Туһаламжын үзүүлэгдээшьегүй байтар, хүндэ нокдаунда ороһон боксерһол адли Пиетри бодоод, дахинаа урагшаа харайжа оробо. Хорёод метр гүйһэнэйнгөө удаа үшөө дахин унаба. Дахин бодоходонь стадион дээрэ сугларагшад абяа шэмээгүй болонхой, бэеэр заахан урилдагшын үсэд нэтэрүү байһандань гайхалдаба.

Һүүлшын 15 метрэй зай үлэнхэй. Энэл үедэ стадиондо сугларагшад хүл хөөрсэг боложо, фиништэ дүтэлжэ ерэһэн Америкын Джонни Хейес гэгшые амаршалба ха юм.

Пиетри стадиондо сугларагшадай шагшууяанһаа баярдажа, үшөө дахин унашаба. Врач судья хоёр тэрээндэ дүтэлжэ ерээд, хасарыень альгадажа байгаад мэдээ оруулан, хүл дээрэнь бодхоожо, һугабшалхы тооной урагшань ябуулжа, һүүлшын зай гаталуулһан байгаа. Тэдэнэй ашаар Дорандо Пиетри фиништэ түрүүлэн хүрэжэ шадаа...

Судьянар үни удаан тоосолдоһоной һүүлээр, Пиетридэ хажуу тээһээ туһаламжа үзүүлэгдээ гэһэн шиидхэбэри абажа, Джонни Хейестэ Олимпиин нааданай чемпион гэһэн нэрэ зэргэ олгоһон түүхэтэй.

Чемпиондо шагнал барюулһанай һүүлээр Англиин хатан хаан Дорандо Пиетриие трибунада урижа асараад, илагшада барюулагдаһан шагналдал адли, алтан хундага бэлэглэһэн байгаа. Тиигэжэ Италиин бэеэр заахан спортсмен зүрхэтэй байһан дээрэһээ алтан шагналда хүртэһэн байха юм. Зүгөөр Пиетриин нэрын Олимпиин нааданай чемпионуудай дунда үгышье һаань, 1908 ондо үнгэргэгдэһэн Олимпиин IV нааданай герой гэжэ тэрэ бултанай зүгһөө нэрлэгдэһэн байна.

ЭРХИМЛЭГШЭДЫЕ ШҮҮЖЭ ЭХИЛБЭ

Шатараар «Спартак» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадан дүүрэхэ тээшээ болобо. Мүнөөдөө юһэн уулзалга үнгэргэгдөөд байна. Уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, мүрысөөндэ түрүү һуури ээлжэ эхилһэн нэгэдэхи разрядтай Ю. Краснов һүүлшын хоёр нааданда бирагүйдэбэ. Тэрэ Степанов, Максимов гэгшэдтэ шүүгдэхэдээ, юһэнһөө долоон очкотой боложо, хойноһоо дабшажа ябаһан шатаршадта хүсэгдэһэн байна.

Мүнөө түрүү һуурида гараһан Цыреннимаев 7,5 очкотой болобо. Шатаршад А. Доржиев, В. Степанов гэгшэд тус тустаа 6 очкотой болонхой.

★ «Труд» бүлгэмэй шатаршадай дунда городой түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн нааданда мастерта кандидат В. Залкинд эрхимлэһээр. Тэрэ арба нэгэнһээ арбан очкотой болоһон байба. Наймадахи уулзалгын болоходо, Залкинд Ангажановтай наадахадаа алдуу хэжэ, бэрсэеэ хүбүүгээр үгэхэ болоходоо, шүүгдээб гэхэ баатай болоо. Удаадахи һууринуудта А. Бартанов, К. Кликунов гэгшэд 6—6 очкотой болоо.

Нааданай эхинһээ уулзалга бүхэнөө һайнаар үнгэргэжэ ябаһан «Электромашина» заводой түлөөлэгшэ В. Ильин һүүлшын гурбан нааданда шүүгдэжэ, дүрбэдэхи һуури хүрэтэр сухариба.

В. МАМИЛОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Ороной республикануудай болон областьнуудай барилгын организацинуудай болон промышленностиин хүнгэн, эдеэ хоолой һалбариин коллективүүдэй социалис уялганууд (эхин). «Сагые уридлагшад» — В. Штеренбергын фото-мэдээсэл, ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Газар ажалай культурые дээшэлүүлхэ» — Г. Гонсуруновай статья. «Совет орон: шэнэ һонин» — суглуулбари. «Түрүүшүүлһээ гэрэлтэй» — А. Соколовой статья. Ороной республиканууд болон областьнуудай барилгын организацинууд болон промышленностиин хүнгэн болон эдеэ хоолой һалбариин коллективүүдэй социалис уялганууд (түгэсхэл).

Гурбадахи хуудаһанда. «Кадрнуудта — шанга эрилтэ» — Л. Захаровагай статья. Мүрысэдэг хүршэнэрэймнай һонин. Шэнжэлэгшын тэмдэглэлнүүд. «Ажалай дэбтэр соохи бэшэлгэнүүд» — В. Исаевай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Залуушуулай эрилтые хангаха» — Г. Сергеевэй статья. «Гэр бүлын ёһо заншал» — О. Меркуловай корреспонденци. Спорт. Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд.

СЭЭХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Пермиин телестудиин Коми — Пермятска национальна округой 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан документальна фильмүүдэй программа. 10.35 — «Хүгжэмтэ ажабайдалай һонин». 11.20 — М. Твен. «Приключения Тома Сойера» гэһэн дамжуулга. 11.50 — «Владислав Третьяк ба Бобби Халл» — телеочерк. 12.10 — «Пионернүүдэй концерт» **(үнгэтэ).** 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Максимка» гэһэн уран һайханай фильм. 14.15 — «Мүнөөнэй эрдэм наука». 14.45 — «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө хоккейгээр уласхоорондын турнир. Швециин, ЧССР-эй суглуулагдамал командануд. (3-дахи үе). Швециһээ дамжуулга. 15.20 — «Гахайшан, мал адуулагша ба бүлэг барилга» — документальна фильм. 16.20 — «Три женщины» — уран һайханай телевизионно фильм, түрүүшынхиеэ харуулагдаха **(үнгэтэ).** «Певица» гэжэ нэгэдэхи фильм. (Итали). 18.05 — Гүрэнэй В. Осиповой нэрэмжэтэ академическэ ород арадай оркестрэй концерт. 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — 19.10 — Забһарлалга. 19.10 — «Мүнөөнэй эрдэм наука». 19.40 — «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө хоккейгээр уласхоорондын турнир. Швециин, ЧССР-эй суглуулагдамал командануд. Швециһээ дамжуулга **(үнгэтэ),** (3-дахи үе).

Улаан-Үдэ. 20.20 — Телевизионно һонин. 20.40 — «Эрдэм наука ба дүй дүршэл — хүдөө ажахыда». 21.10 — «Остров» гэһэн мультфильм бэеэ хүсэһэн хүнүүдтэ зорюулагдана.

«Орбита». 21.20 — Совет дуунай концерт. 22.05 — «Три женщины» гэжэ уран һайханай телевизионно фильм, түрүүшынхиеэ харуулагдаха. «Певица» гэжэ нэгэдэхи фильм. (Итали). 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат «Динамо» (М) — «Спартак». 02.45 — «1975 оной дуун».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — Мультфильмнүүдэй программа. 19.50 — Концертын программа (буряадаар).

«Орбита». 20.20 — «Гахайшан, мал адуулагша ба бүлэг барилга» — документальна фильм.

Улаан-Үдэ. 21.20 — «Залуу уран зохёолшодой конференциие угтуулан (буряадаар). 21.40 — «Длинная дорога в короткий день» — уран һайханай фильм.

ҮНШЭГТЫ һонирхохо байхат

«ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ ТҮҮХЫЕ» БАРЛАН ХЭБЛЭБЭ

ЮНЕСКО-гой хүтэлб... доро «Хүн түрэлтэнэй т... 20 ботитойгоор хэблэгдэ... ба. Уласхоорондын энэ з... 1947 ондо Мексикын ... хотодо болоһон хоёрдох... си дээрэ иимэ ехэ хүсэ... бүтээхэ шухала гэһэн то... баталагдан абтаа һэн. Ю... КО-гой 1950 ондо болоһо... жээтэ сесси дээрэ уласх... дын комиссиин бүридүүл... дэнь, «Хүн түрэлтэнэй т... зохёон хэблэхэ хүдэлмэри... лэгдэһэн юм. Тэрэ зургаа... би болгогдоно: «Түүхы... шол ба хүгжэлтын эхин», ... тэ урдын байдал», «Ду... зуун жэлнүүдэй хүгж... «Шэнэ дэлхэйн үндэһэн», ... бан юһэдэхи зуун жэл», «Х... дохи зуун жэл».

ЮНЕСКО-гой Генера... юһэдэхи конференциин ... хэбэреэр бүхы ботину... текстнүүд эмхиин национа... бүхы комиссинуудай хаб... да, һайшаалда таба... ЮНЕСКО-гой бюллетень д... хэлэгдэһэнэй ёһоор, энэ... авторнууд, зохёоһон ... ажаглалтануудта һайнаар ... даһан байна. Хүн түрэлт... түүхын эхинһээ мүнөө ... байдал хүрэтэр болоһон ... хэрэгүүд энээн дотор үр... харуулагдана.

Советскэ Союзай арад ... түүхын гол шухала үенүүд... циональна бэеэ даахан б... лай, социальна ба соёлой ... жэлтын түлөө эдэнэй ... тэмсэл ЮНЕСКО-гой хэб... гаргаһан энэ бүтээл соо ... гыгөөр харуулагданхай.

ЗААНУУДЫЕ ЯАЛТАН ГЭЭШЭБ?

ИНДИИН Уттар-Пр... штадай правительство юрэ... сын, хүшэр бэрхэшээлтэй ас... дал шиидхэхэ ушартай бо... байна. Заануудые сахин ... гаалха, эдэнэй хойноһоо агн... ри хэхые хорихо гэһэн ... хэбэри хэдэн жэлэй урда ... абаһан юм. Энээнэй һүү... эдэнэй һүрэг нилээд үрж... олошоржо, хүдөө ажахыда ... гарза хохидол ушаруулаа. ... ряашадай полинуудые, са... рай тростнигые, шэ... талмайнуудые нилээд түйбэ...

Тиихэдэнь штадай пра... тельство заануудые ба... ондоо тээшэнь худалдаха ... дэнь, худалдажа абаха хү... үгы байшоо. Ушарынь юһ... бэл, заание тэжээн хоол... хын тула һарада 800 рупи ... раха байна. Энэмнай баг... шэ мүнгэн лэ.

ГАЗАР ХҮДЭЛХЭДӨӨ МАГАДГҮЙ

ҺАЯАР Японой газар ... хүдэлхэдөө болохо байна ... багсаамжалагдана. Энээнэй ... лынь Канагава префекту... Кавасаки шадар юм ха. Га... рай хүдэлэлгые уридшалан б... саамжалдаг Японой совет ... элирхэйлэлтэ хээ. Һүүлэй ... бэн жэл соо Кавасакиин ... нютагуудта газар 4,7 санти... рээр түмбыһэн байна. Э... газарай хүдэлхөөр дүтэл... байһые элирхэйлһэн зүйл... дэй нэгэн болоно.

РИМЭИ ИМПЕРАТОРАЙ «БЭЛЭГ»

ЛЬВОВСКО областиин Зо... чевскэ районой Сентябр... 17-ной нэрэмжэтэ колхоз... тракторист Ярослав Кинд... Римэй император Тит Ф... Веспасианһаа юрэ бусын ... лэг» абаба. Механизатор ха... жэргэлжэ байтараа, ямар... юумэнэй бульдозеройнь ... гада шагтагалдахые обёр... Харан гэһээнь эртэ урдын ... шараһа мүнгэн байшоо. М... ээрын I—II зуун жэлнүү... үеын сагаан мүнгэн 500 ри... денари байшоо. Нюур ... дань — Римэй императ... дай дүрсэнүүд, ара тал... үльгэр домогто хэлэгдэдэг ... тарнууд мори унаад хар... жа ябана. Ан амитад, ... һайханаар һиилэһэн үр... нууд эндэ бии.

Император Веспасианай ... иимэ денаринууд урда ... Черняховско хүүрнүүд соо, ... нөөнэй Киевскэ областии... бисхэр дээрэ олдоһон ... юм.

ДАЛАЙ ДЭЭРЭ АГНАЛГА

Уһан доогуур агналга ... кубынхидай эгээл дура... спортын зүйл мүн. Мекс... булан тохойн, Карибска да... бүлеэхэн уһан соо элдэб ... лэй загаһад, хабшаах... адлирхуу амитад амида... юм. Тиимэһээ уһан доо... агнаха дуратайшуул бүү ... жа, далай дээрэ гарадаг.

Уһан доогуур агналга хэл... мүрысөөнүүд эндэ ходо ... гэгдэдэг. Гарпунаар бу... дажа, эгээн томо загаһа ... ригшад илаһанда тоолог... байна.

(ТАСС)

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариата — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67,81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-00380. Заказ № 1044